

GAZETA LITERARĂ

Anul VII nr. 50 (352) joi 8 decembrie 1960

ORGAN SĂPTĂMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R. P. R.

8 pagini 50 bani

SUB STEAGUL INVINCIBIL AL MARXISM-LENINISMULUI*

Comuniști, masele largi ale oamenilor muncii din țara noastră au primit cu cel mai viu interes Declarația partidelor comuniste și muncitorești, adoptată la Consfătuirea de la Moscova. Pe bună dreptate ei văd în acest document o strălucită expresie a forței fără precedent a mișcării comuniste mondiale, a principalității și maturității ei ideologice sub steagul marxism-leninismului.

Prin amploarea participării, ca și prin importanța problemelor discutate, Consfătuirea de la Moscova reprezintă o înflăcărare internațională de însemnată istorică în dezvoltarea mișcării comuniste internaționale și a luptei popoarelor lumii pentru pace și socialism. Ea a reunit pe reprezentanți ai 81 de partide, fiind cea mai largă consfătuire internațională, de la apariția mișcării muncitorești. În acest for al mișcării comuniste mondiale a avut loc o dezbateră marxist-leninistă amplă și fundamentată a celor mai esențiale probleme ale contemporaneității, a principalelor sarcini care stau în fața partidelor comuniste și muncitorești din țările socialiste, și a celor din țările capitaliste și din țările coloniale și dependente, au fost examinate multilateral căile rezolvării acestora potrivit intereselor vitale ale tuturor popoarelor.

Democratismul profund ce a caracterizat întreaga desfășurare a discuțiilor, deplină egalitate, contribuția adusă de fiecare partid au asigurat elaborarea unui document de uriașă însemnată teoretică și practică — Declarația Consfătuirii — care constituie rodul înțelepciunii colective a tuturor partidelor comuniste și muncitorești intruchipate în generalizarea bogatei experiențe revoluționare a mișcării comuniste mondiale. Bazată pe adevărurile generale de nestrămutat ale marxism-leninismului și strălucită de suflet marxism-leninist, Declarația dă o orientare clară tuturor partidelor comuniste și muncitorești, constituie un îndreptar sigur al luptei lor pentru pace, independență națională, democrație și socialism, îmbogățită cu teze noi și concluzii de excepție în însemnată teaurul gândirii revoluționare, reprezintă o valoroasă dezvoltare a marxism-leninismului.

La Consfătuirea de la Moscova, partidele comuniste și muncitorești și-au reafirmat în mod unanim fidelitatea față de Declarația și Manifestul Pacii adoptate în noiembrie 1957, au relevat deplina confirmare a idealurilor acestora de către evenimentele din răstimpul ce a trecut, justiciile orientării date mișcării comuniste de aceste documente.

Subliniind că principalul conținut al dezvoltării mondiale contemporane îl constituie procesul de trecere a omenirii de la capitalism la socialism, început de Revoluția din Octombrie, Declarația recentei Consfătuiri de la Moscova dă o caracterizare științifică epocii noastre, ca epocă a luptei celor două sisteme sociale opuse, a revoluțiilor socialiste și a revoluțiilor de eliberare națională, a prăbușirii imperialismului, a lichidării comunismului colonial, a căderii sistemului imperialist și a triumfului socialismului și comunismului pe scară mondială. Principala trăsătură distinctivă a timpurilor noastre constă în aceea că sistemul social-ist mondial se transformă în factorul hotărâtor al dezvoltării societății omenirii.

Stabilirea caracteristicilor epocii nu este o problemă de ordin abstract, ci are o considerabilă însemnată principială și practică, forța caracterizării corecte în Declarația creată în faptură ca ea pornește de la luarea în considerare a marilor schimbări petrecute în lume, arată căile evoluției acesteia și precizează forțele sociale care determină mersul evenimentelor, ajutând partidele comuniste să-și stabilească în mod științific obiectivele de luptă și să-și elaboreze o tactică și strategie corespunzătoare.

Făcînd o analiză multilaterală a capitalismului contemporan, Consfătuirea de la Moscova a arătat că în prezent, în dezvoltarea crizei generale a capitalismului a început o etapă nouă. În ciuda născocirilor mincinoase ale ideologilor burghezi, ale reformiștilor și revizionistilor despre

„așa-zisa „regenerare” a capitalismului, acesta a trecut într-o fază iremediabilă a declinului și descompunerii, putrezirea sa manifestîndu-se cel mai puternic în principală țară imperialistă, S.U.A. Se ascut contradicțiile capitalismului aflat pe plan național și internațional. Se desfașoară o gigantică luptă între forțele muncii și ale capitalului, are loc prăbușirea sistemului colonial, popoarele se ridică tot mai hotărît la lupta împotriva imperialismului, în deosebi împotriva imperialismului american, cel mai mare exploator internațional, jandarmul și reazimul principal al reacțiunii mondiale. Lupta popoarelor care construiesc socialismul și comunismul, mișcarea revoluționară a clasei muncitoare din țările capitaliste, lupta de eliberare națională a popoarelor asuprite, mișcările general-democratice, toate aceste forțe mari ale contemporaneității avînd în centrul lor clasa muncitoare internațională, se contopesc într-un singur torent care macină și distruge sistemul imperialist mondial.

Trebuie subliniat în mod deosebit, ca o trăsătură specifică a acestei noi etape a crizei generale a capitalismului, faptul că ea a apărut nu în legătură cu un război mondial, ci în condițiile întreruperii dintre cele două sisteme și schimbării tot mai mari a raportului de forțe în favoarea socialismului, ale luptei cu succes a popoarelor pentru înlăturarea și consolidarea coexistenței pașnice.

Într-un puternic contrast cu situația din lumea capitalistă, sistemul mondial socialist prezintă tabloul unei societăți în plină înflorire a tuturor forțelor și resurselor sale. Etapa nouă în care a pășit sistemul socialist mondial se caracterizează prin construcția desfășurată a comunismului în Uniunea Sovietică, prin făurirea cu succes a bazelor socialismului în celelalte țări socialiste, dintre care unele au trecut la construcția societății socialiste dezvoltate, prin faptul că în toate țările socialiste au fost lichidate posibilitățile social-economice de restaurare a capitalismului. Oamenii muncii din țara noastră, ca și din celelalte țări ale familiei țărilor socialiste, le inspiră o profundă satisfacție și încredere aprecierea Consfătuirii cu privire la asigurarea victoriei depline a socialismului pe ansamblul întregului lagăr socialist.

Realizările strălucite ale Uniunii Sovietice în înflăcătură grandioasă în septembrie, minunatele sale victorii în dezvoltarea vertiginoasă a economiei, în domeniul științei, tehnicii și culturii, rezultatele celorlalte țări socialiste, revoluționarea științei oamenilor muncii din țările capitaliste, li însușesc în lupta lor. Acum, cînd socialismul apare nu numai ca o teorie, ci și intruchipat într-un sistem social-economic mondial, se confirmă cu o nouă forță prevederea leninistă că țările socialismului vor victorios exercitați prin construcția economică principală înfrîngere asupra dezvoltării revoluției mondiale.

Condiția esențială a succeselor în opera de făurire a noii ordini este stricta respectare și aplicare creatoare a principiilor generale, universale, valabile, ale construcției socialiste, neadmiterea oricărui abateri de la aceste principii, a oricărui exagerări a rolului particularităților naționale, cit și a ignorării acestora. Acest adevăr este confirmat și de experiența proprie a țării noastre; tocmai pe această bază în țara noastră a învins socialismul, forțele de producție cunosc o creștere continuă, economia națională se caracterizează prin echilibru și stabilitate, printr-o dezvoltare sănătoasă, continuu ascendentă, în lumina concluziilor trase de consfătuire în problemele construcției socialiste apare și mai clar că partidul nostru s-a orientat just acordînd atenția primordială industrializării socialiste și concentrînd eforturile populului spre crearea bazei tehnico-materiale a noii ordini, organizînd transformarea socialistă a agriculturii pe baza aplicării învățămintelor planului cooperatist leninist și a continui înfăptuirii alianței muncitorești-țăranesti. Îngrijindu-se neobosit de introducerea perseverentă a tehnicii noi, înaintate, de creșterea productivității muncii, respectarea principiilor cointerării materiale și ridicarea conștiinței politice a maselor.

Experiența țărilor socialiste, țări libere, suverane și egale în drepturi, arată că cea mai importantă condiție

internațională a succeselor lor sînt relațiile de colaborare și în-ajutorare frățească statornicite între ele și, în primul rînd, ajutorul frățesc al Uniunii Sovietice. Partidul nostru, întregul popor român, ca și popoarele celorlalte țări socialiste, vîd în uriașul sprijin pe care Uniunea Sovietică îl acordă tuturor țărilor lașăgărului socialist o pildă vie a internaționalismului proletar, un factor esențial al progreselor pe calea socialismului. Pentru fiecare țară socialistă sînt de o considerabilă importanță folosirea marilor avantaje care decurg din transformarea economică socialistă într-o economie cu caracter mondial, perfecționarea continuă a diviziunii internaționale a muncii prin coordonarea planurilor, specializarea și cooperarea în producție liber consimțite și reciproc avantajoase, în interesul dezvoltării rapide a fiecărei țări în parte și a lagărului socialist în totalitatea sa.

La Consfătuirea de la Moscova partidele comuniste și muncitorești și-au exprimat în unanimitate hotărîrea de a întări necontenit unitatea și coeziunea lagărului socialist — vîstărlar principal al clasei muncitoare din lumea întreagă. Partidele comuniste și muncitorești din aceste țări, conștiente de răspunderea lor istorică față de soarta propriului popor, față de mișcarea muncitorească internațională și de destinele întregii omeniri, păzesc ca lumina ochilor unitatea lagărului socialist, izvorul principal al forței fiecărei țări socialiste, chezașia apărării și puternică forță motrice a progresului social în lumea întreagă.

Alături de celelalte partide frățești, partidul nostru consideră că promovarea unei politici internaționale, educarea oamenilor muncii în spiritul îmbinării patriotismului socialist cu internaționalismul proletar, lupta împotriva naționalismului burghez sub orice formă de manifestare răspund necesităților consolidării relațiilor frățești și prieteniei dintre țările socialiste, intereselor vitale ale fiecărui popor și ale cauzei socialismului în lumea întreagă.

În lucrările Consfătuirii de la Moscova un loc central l-au ocupat problemele apărării păcii, ca sarcina primordială și cea mai arătoare a zilelor noastre. Consfătuirea a prieluit și înaltă apreciere a spiritului de răspundere al comuniștilor pentru destinele omenirii, a vîdit fermătatea neabătută cu care partidele comuniste în în minile lor steagul luptei pentru pace. Mișcarea comunistă s-a arătat din nou la înălțimea încrederei popoarelor.

Așa cum se subliniază în Declarația „comuniștii vîd misiunea lor istorică nu numai în înlăturarea exploataării și mizeriei pe scară mondială și în eliminarea pentru totdeauna din viața societății omeniei și a posibilității oricărui război, dar și în izbăvirea omenirii încă în epoca actuală de cosmarul unui nou război mondial. Partidele comuniste din toate țările vor consacra realizării acestei mărețe misiuni istorice toate forțele și toată energia lor.”

Convîngerea partidelor comuniste că există posibilitatea preîntîmpinării războiului mondial nu pornește de la ignorarea naturii agresive a imperialismului, care se menține neschimbată. Faptela arată că imperialismul — și în primul rînd imperialismul american, principala forță a agresiunii — duc o politică de pregătire a războiului, perseverență în cursa înarmărilor, în special a înarmării termonucleare, încearcă mereu să creeze locare de război, să împingă lumea în catastrofa unui incendiu mondial. Dar, așa cum au subliniat în repetate rînduri partidele comuniste și cum au confirmat fapte bine cunoscute ale vieții internaționale, imperialismului și planurilor sale agresive li se opun forțe uriașe, în frunte cu lagărul socialist, capabile să zăgăzuiască războiul, să zădărnicească încercările agresorilor imperialiști de a împinge omenirea într-o nouă conflagrație mondială, să ducă o luptă eficace împotriva războaielor locale dezlanțuite de imperialiști. Evoluția mai departe a raportului de forțe, accentuarea continuă a superiorității forțelor socialismului și păcii, perspectiva transformării acesteia într-o superioritate absolută vor crea posibilitatea reală ca, încă înainte de victoria deplină a socialismului pe întregul glob pămîntesc, războiul

(Continuare în pag. 6)

Porturi dunărene

Nu știu de ce călcîndu-vă azi caldarimul
Gîndesc la anii de grea robie turcească?
Gîndesc la anii pe care i-au supt pențuza boierească;
Uneori, prînzînd stampele vechi ale porturilor
Vedeam în tuș, lingă profilul coastei
Catargele larg legănate ca niște mari metronoame
Măsurînd ritmul valurilor, simfonia vîntului,
Sau desenate ca o nesfîrșire de cruci
Legănate în necurmăte procesiuni ale durerii.
Dar veacurile au trecut și azi umblînd pe cheiurile
noastre

Nu mai oăd sacii fantomă suind în monom,
Pornînd pe pasarele și coborînd în cale,
Și nu mai sînt spinări ce girboesc sub saci.
Sub saci suind în cale și coborînd în cale
Nu sînt hamalii morții din porturi dunărene,
Nu sînt înfometajii Brăilei stînd sub bice
Nu-s gălății cu noduri pe ceafă stînd sub gloanțe
Cînd, răzvrătiți, cerură un colț de cer albastru.
Sau plînea ca o umbră de-amurg mucegăită.
Nu sînt robii Galaților și ai Brăilei!
Trec fără nervi și gemăți, lungi benzile rulante,
Trec fără umilințe, fără sînge,
E o șosea mărunțită insensibilă
A bucuriei egale ritmată de amintiri dureroase,
A oaselor și-a cărnei suferinde.
A umilinței îngropată-n oțet,
Trec numai pe valuri poate, umbra — umbra
Hamalilor care suiră milioane de tone de jale
Urcînd monom și frînți în unghi
Adesea, unii dînd ca vite la tăiere, în genunchi,
Trecînd gemînd și asudînd
Către același destin al carboanei tocite,
Muncite tantale,
Căzînd înfometajii într-un somn animalic
Cu unghiul lor de carne, de umilinți și oase.
Tantala a fost o plămăuire a ochilor oameni,
Dar ei au fost vii, trăiau în aceste cetăți ale Dunării.
Dar iață, sînt răzbuțnați. Vițeei de aur au fost
răsturnați.

Iată, mîni de oțel, degete mari de oțel
Înaltă tone, plîmbă poveri la mari înălțimi.
Cu grația cu care o femeie duce de fundă un pachet,
Un foarte ușurel pachet, cu spume și cu valuri de
dantele,
Și e în docuri și la cheiuri noaptea
Unde-au fost ogîndite umbre-necovoate,
O unduire legănată
Un vals de unde și de stele.

Radu BOUREANU

Profilul ideologic și etic al tinerei generații

Articolul de față are vrea, în prealabil conferinței pe țara a tinerilor scriitori, să sugereze coordonatele unei probleme dintre cele mai actuale și în elminare pentru totdeauna din viața societății omeniei și a posibilității oricărui război, dar și în izbăvirea omenirii încă în epoca actuală de cosmarul unui nou război mondial. Partidele comuniste din toate țările vor consacra realizării acestei mărețe misiuni istorice toate forțele și toată energia lor.”

Cînd vorbim de „tinăra generație” de un tot relativ omogen, ne referim la condițiile concrete istorice ale revoluției noastre culturale, ale procesului de făurire și consolidare a unității noastre morale politice. Numai în aceste condiții generația poate avea, în ansamblu, o anumită „biografie” comună — esențială și reprezentativă — de mare interes nu numai pentru istoriografie ci și — sau în primul rînd — pentru îndrumarea eficientă și promovarea valorilor autentice menite să asigure continuitatea și progresul viitor al literaturii noastre noi.

Dar, ce înțelegem prin generația tinăra? În frontul unic al generațiilor scriitoricești de azi, stîmbe în jurul steagului partidului, „tineretului” și numeros și, de diferite vîrste. (Căutare poet sau poetă poartă vestnic eticheta „tinăra scriitor”) În realitate, cei 16 ani de la 23 August 1944, cu efervescența lor revoluționară, au condus istoria mai multor generații succesive. Cîțiva ani în plus sau în minus avuți în 1944, sau în 1948, diferențiază puternic o vîrstă de alta, în epoca marilor prefaceri pe care le trăim.

Cine are azi 40 de ani a avut, în 1944, 24! Contemporanii neutililor ani de luptă de la 23 August pînă la victoria deplină a revoluției socialiste, stiu bine ce însemna, atunci, tineretul condus de partid, tineretul care avea și 24 de ani, și 18 și 15 și chiar mai puțin. Diferențele de vîrstă, în aceste limite, nu existau. Veneau cu toții cu o adolescență

sfișiată de război și fascism, însetați de lumină și dreptate, cu un entuziasm proaspăt, conservat pur și întreg în anii anteriori, care nu-i dăduseră posibilitatea liberei deslășurări. Eram de-o vîrstă, chiar cu un deceniu diferență între noi, pentru că fusesem cu toții lipsiți de cea mai frumoasă vîrstă, de adolescență.

O trăiam atunci cu toții deopotrivă, în rîndurile mobilizate de partid și în rîndurile noastre morale politice. Numai în aceste condiții generația tinăra și pentru care ne vor învidia succesorii. Poezia, proza, dramaturgia, critica acestei generații poartă pecetea anilor ei hotărîtori. Cine le judecă în afara istoriei extraordinare a autorilor lor rămîne opac în fața mărturie pe care o aduc posterității. Trăsăturile esențiale ale realismului socialist au lăsat, vii, incandescente, în acei ani și în cea mai mare măsură tocmai din pasiunea militantă a tinerei generații răscolite de revoluție și înregimentată activ în rîndurile ei. Tematica majoră a actualității, eroul pozitiv al zilelor noastre, perspectiva revoluționară, caracterul intens mobilizator, partinic, al literaturii făceau parte organică din ființa creatoare a acestei generații care avea de lichidat un trecut dureros și de construit o viață nouă.

Cu cîțiva ani mai tineri, scriitorii care aveau să-și cînte uluitoarea vîrstă de două decenii prin 1955—1956 mai erau, în 1944, copii. Pentru aceea trecutul istoric vremurile învecinate ale regimului burghez-moșieresc, însemnă amintirea, nedeslușită și apăsătoare, a unui univers infantil sfișitac de cosmarul războiului și al foametei. Într-un poet adolescent în 1944 și unui care intra în adolescență abia peste cîțiva ani se conturau hotarele unei generații diferite. Viața celui din urmă aparține în primul rînd viitorului în transformare revoluționară, făurît

COASTA DOBROGEANĂ

Pămînt de boche civilizată,
coasta dobrogeană e menită
civilizației
După secole de întineric o-
toman și decenii de indolență
burgheză, iată renașterea.
Într-un tempo rapid, localită-
țile de pe fîrmele Mării Ne-
gre cunosc înflorire.

Ne-a veni sub condei cu-
vîntul înflorite: vom spune că
la „Vasile Roșită” și la „Efo-
rie” au fost sădite milioane de
flori: petunii și regina nopții,
cîmpuri întregi, în centrul oă-
selului, îmbălsămează aerul,
amestecîndu-și parjumul cu
mîrșmele venite din larg ale
algerilor marine.
S-au ridicat hoteluri, cîmine
culturale, biblioteci, case de
locuit, restaurante, cazinouri,
sanatorii, teatre în aer liber.
S-a adus apă de la Constanța.
S-au netezit drumurile. Mii și
mii de străini vin să ne vizi-
teze și pleacă încințați de fru-
mușetea peisajului și de ospita-
litatei rominească.

Thalassa e multicoloră: alba-
stru de diamant, verde de smar-
ald, violet de amestisă, argint
lunar, incendii crepusculare...
Hotelurile moderne, hrana a-
bundență, plîile însoțite, nă-
molul oțera oaspeților noștri
o odihnă plăcută, o înclîntare
permanentă și, pe deasupra,
vindecarea rucilor cubărite-n
ouă.
Acum vreo 50—60 de ani,
un roman bolnav de reumatism
a consultat pe un celebru spe-
cialist parizian.

— Știu eu ce ț-ar trebui
d-talei i-a răspuns savantul
francez. Dar ești capabil să
faci un drum de trei zile, cu
trenul?

— Fac și o săptămîină, dacă
v vorba să mă vindec...

Atunci dă-te în România...
În provincia Dobrogea, pe ma-
rului Mării Negre, există o lo-
calitate numită Tekirghiol, al
cărui nămol face minuni. Ce
zici, te duci într-acolo?

— Mă duc, cum să nu, mai
ales că eu sînt prefectul jude-
țului Constanța, iar Tekir-
ghiolul se află în administrația
mea! răspune pacientul ro-

min, care nu-și cunoștea bogă-
țiile pămîntului natal.

Acum, cu mijloacele de trans-
sport moderne, cu înlesnirile
pe care le fac întreprinderile
de volaj, putem călători, vedea
și admira splendoarea priveliș-
telor naturale și realizările u-
luitoare care s-au făcut sub re-
gimul puterii populare.

★
Mangalia... Cea mai frumoasă
plajă din lume!

Să nu vi se pară exagerată
această afirmație! Orașul nou,
cu edificii moderne, care s-a
clădit într-un an, doî pe locul
vechet Mangalii li va întări
renumele străvechi. Farmecul
localității vine, în primul rînd,
din poziția ei geografică, pris-
vestele răsăritului. Sare deosebi-
te de prăjite occidentale, care
întorc spatele soarelui, coasta
dobrogeană, și, în prelungire,
coasta bulgară, vîd soarele și
luna din primele clipe ale vîi-
rii lor.

În al doilea rînd e bogăția
nisipului fin, a plîjii care în-
ainteză submarin, departe, în
partea dulce, alit de dulce pi-
coarelor. Golful Mangaliei e
fîrt de tăbîtura Dunării și,
așfel, apa rămîne pură, nu e
turburată de nisipul răscolit.

Cele mai multe alții euro-
peene începînd cu vestita Co-
sta-de-azur — expiră la un
metru, doi de continent, podite
cu pietriș, cu pietre colțuroase,
ostile tăpii omenesci... Poșim
de lei mai scaldă, poșim de te
mai prăjește, tolnăit pe prun-
dișul zgrînturos!

★
În antichitatea elenă, orașul
de azi se numea Callatis. Unii
socotesc că numele Mangalia
vine de la turcescul mangal,
cărării de lemn. Această eti-
mologie mi se pare trasă de
păr.

Socotesc, mai curînd, că
„Mangalia” este o derivație, o
deformație a cuvîntului Panca-
lia, cu care bizanșii medie-
valli numeau acest țărlit pămî-
nt.

Pancalia: cea plină de da-
ruri, cea universal frumoasă și
bună. Rădăcina cal (de unde
și cuvîntul) însemnînd în gre-
cește frumos, bun, ales.

După mai bine de două mii
de ani, în 1916, ocupații ger-
mani au ridicat și au dus cu
ei lăzi peste lăzi, vagoane în-
trege de coăone, monezi, statu-
ete și vase de ceramică vesti-
gii elocvente ale unui trecut
glorios.

Astăzi tot se mai dezgropă
comori din epocile defuncte.
Vechea și ilustra cetate rena-
șă, Ocupații macedonene, ro-
mană, bizanșină și turcească a
luat sîrșit. Năvălitorii bar-
bări s-au dus cum au venit. O
civilizație nouă, a oamenilor
noștri liberi, înfloritoare azi aco-
lo, nesfîrșită, în epoca socia-
lismului. Și toată această nouă
civilizație e scaldată, e aureo-
lata de strălucirea unei lumini
pe care anticii n-au cunoscut-o
electricitatea.

Victor EFTIMIU

Savin BRATU

(Continuare în pag. 2)

MIRCEA ȘTEFANESCU

„Oțelul”

IN ACEST NUMĂR:

- Drumul schiță de Nicolae Velea (pag. 5)
- Patosul simplității reportaj de Gica Luteș (pag. 5)
- Siqueiros poezie de Paul Eluard (pag. 8)

„Colectivizarea agriculturii”

CADRANUL simplicității

Moștenind simplitatea, Ion Popoșin, în recenzia sa din „Scrierile băneșene” nr. 10 despre numerele 5 și 6 ale revistei „Străuș”, se exprimă cu o mare simplitate. Poeziile comentate „omnium in parva”, „o prosopopeia pregnantă”, „profund contemporană” și cu „un sens profund”. Recenzentul ar vrea însă să dispună „un hieratism care-și dă mîna cu un fel de ură pantelistică”, în așa fel încît „înima să-și numere bătăile egale pe cadranul simplității”.

Autoarea se mai întreabă: „De ce norii fulgerînd se asamblă cu niște scoarțe cerebrale?” — și nu poate înțelege de loc imaginea.

O, arină simplitate!

Constătuire a „Gazetei literare” cu cititorii

În ziua de 2 decembrie a.c. a avut loc la Oradea o constătuire a „Gazetei literare” cu cititorii săi. Cu acest prilej au citit din operele lor scriitorii Szemer Ferenc, Radu Bourreau, Al. Miron, Teodor Mazilu, Nicolae Velea.

La întrebările cititorilor a răspuns V. Mindra, redactor-șef adjunct al „Gazetei literare”.

MARIA CONSTANTIN

„Brigada tinerelor fete”

(Din „Expoziția anuală de grafică”)

CĂRȚII

P. SĂLCUDEANU:

„Lubește ziua de miine”

Dacă aspectele transformării socialiste a agriculturii au fost mai pe larg dezbătute în literatură, ele au fost consemnate în special în momentul formării gospodăriilor colective. Profilul de azi al satului românesc depășește însă cu mult această fază. Consolidarea formelor socialiste de cooperare, precizarea vechii mentalități individualiste, noua conștiință a țărânului, beneficiind de bunăstarea generală, preocupat de interesele obștii — caracterizează acum fizionomia lumii rurale. Relațiile noi între oameni, specificul noului socializmului, s-au instalat definitiv în viața satului. Ne bucurăm faptul că în volumul de povestiri al lui Petre Sălcudeanu întâlnim aceste preocupări, orientare tinutului scriitor către aspectele contemporane fiind binevenite.

Prima năvelă, care dă și titlul volumului este de fapt o povestire despre oamenii care caută lămurire. În viața nouă a gospodăriei răsună încreștarea mentalității, persistă o vreme spiritul de mic proprietar, și toate acestea trebuie înțeluate pentru asigurarea prosperității colective. Prin politica dusă de președintele gospodăriei, Vasile Barbu, unii colectiviști neglijează dezvoltarea în ansamblu a producției agricole și se preocupă de probleme periferice, de interes particular. Datorită marii față de buună și uneltilor dușmănoase ale chiaburilor amenință stabilitatea gospodăriei. Conștiința socialistă a majorității țărânilor e însă mai puternică decât mănecărele ostile. Pe Ion Susăruțiu, principalul reprezentant al opticii masei, amintirea umilinelor trecutului îl întărește în hotărârea de a lupta necruțător pentru apărarea ideilor socialiste. Răfuiața cu chiaburii Racosă și discuțiile purtate cu oamenii din sat, la descoperirea vinovaților — sint descrise cu multă vigoare realistă. Capacitatea de reconstruire palpabilă a desfășurării evenimentelor,

motivarea exactă a caracterelor reprezintă însuși preioase ale autorului. Reproșăm totuși scriitorului prezentarea cam lineară a figurii secretarului de partid Marin Ghimbuțiu. Deși situat în planul secund al acțiunii, un plas de energie și inițiativă l-ar arăta de realizarea excelentă a personajului lor. Susăruțiu.

Antitudinea de a reliefa resortul moral în comportarea eroilor este evidențiată și în schițele lui Sălcudeanu, deși economia textului ridică mai multe dificultăți. Se remarcă selecția reușită a detaliilor care înlesnesc deținerea laconică a personajelor. În același cadru jărănesc („Flori de muscată”, „Viață irosită”, „Vreau să trăiesc”) sau în condițiile grele ale luptei comunistilor în ilegalitate („Trebură de zero patruzeci și unu”, „Roșu pe alb”), autorul se preocupă de viața oamenilor simpli, de năzuințele lor. Întimpărită din actualitate poartă aceeași înnoirii socialiste. O jărăncă, alădată închistată într-o viață letargică, așteaptă acum întoarcerea lui peccat la studiul în Uniunea Sovietică. Mușcatele roșii prine în strinsura palmei sugerează bucuria mamei. Într-o altă schiță Toader ciobanul, lăut mizelește de chiaburi, înfruntă moartea cu un curaj de lăutător. Din aceste pagini străbăta optimismul eroic al vrenurilor Revoluției. Semnalăm procedeele realiste de narafune, însușirea tradiției prozei ardelenșe, prin excelență epică, puțind accent pe fapte. Nota lirică este susținută de elementul biografic intercalat în narafunele obiective, sugerând prezența continuă a autorului.

Sinziana POP

AL. MITRU:

„Legende Olimpului”

După G. Popo-Lisseanu, Al. Mitru ne dă o a doua mitologie românească destinată tineretului. Inițiativa este utilă și totodată preioasă dacă luăm

în considerație timpul scurs de la apariția primei mitologii și aspectul arhaizant al acesteia.

Al. Mitru nu transcrie miturile zeilor olimpici printr-o relatare seacă, didactică. Legendele Elladei devin povestiri cu personaje credibile care dialoghează manifestând pasiuni și sentimente autentice umane. Selecția miturilor s-a făcut după importanța lor etică și estetică. Izvoarele folosite sînt ca de obicei marii autori ai antichității: Hesiod cu „Teogonia” sa, Homer, Virgiliu.

Fărăte, într-o versiune a mitologiei nu poate fi vorba de invenție epică, ci de organizarea și prelucrarea izvoarelor folosite. Procedul ales de Al. Mitru este, am spune, „micromonografia” prin care urmărește să evidențeze trăsăturile caracteristice fiecărui zeu. Crucișma lui Zeus este subliniată prin poezia lui Prometheus, perfida lui Ares prin nădărea lui Adonis, stăruitor „ndrăgii de Afrodita.

Adresându-se cititorilor de vîrstă scolară, autorul a căutat modalități specifice de expresie. Miturile sînt reduse în proză rimată: frazele repetate însumarea a 7—8 versuri iambice. Deși fiecare din acestea este departe de metrul antic, se obțin totuși inflexiuni melodice adecvate titlului în genera și hamsului. Portretele zeilor sînt adeseori pregnante pictural.

Autorul subliniază și sensurile anale ale miturilor. Prometheus nu este numai eric, el reprezintă năzuința umanității spre progres și jertfele necesare pentru atingerea acestuia. Chimera lui Prometheus sînt alinate de conștiința jertfii oamenilor cărora al lea adus focul. În sfîrșit, adnotările fiecărui capitol lărgesc orizontul școlarului, imprimîndu-i totodată viziunea materialistă în ce privește originea miturilor antice.

I-am reproșat autorului numai, pe alocuri, excesul de autohtonizare prin folosirea unor formule ca: „fîrtății” lui Cronos”, „îrășnele în vîrstă”, „aristavului Zeus, Hermes”.

Cristina LUCIAN

Tudor ROTARU

MARIA ARSENE:

„Vremuri și semne”

Maria Arsenie este atras cu predilecție de oamenii simpli, își apropie dramele lor. Mediul pe care îl investighează este, prin natura sa, pitoresc, aceluia povestirilor, în marea majoritate, petrecîndu-se într-o mahală dintr-un orașel dunărean, în epoca dintre cele două războaie mondiale. În povestirile lui apar adesea comunistii, aspecte din lupta lor ilegală, eveniment care au pregătit acțiunilor revoluționare de la 23 August.

Scrisă în 1936, schița „Citește-o” este un mic poem în proză despre apariția „Științei” în condițiile ilegality. În 1943 Maria Arsenie scrie despre sabotajele împotriva nemților, organizate de partizani („In zori”) sau despre înfrînirea plină de speranță și bucurie cu ostașii sovietici („În liniea”). Cartea conține și povestiri inspirate din actualitate. Vom aminti dintre ele bucată „Mai erau patru”... pentru simplitatea și umanismul ei. Chipul muncitorului contemporan, om modest dar intransigent, adevărat constructor al socialismului, capătă în povestire valoarea de simbol.

Paginile volumului „Vremuri și semne” însumează o bună parte din lucrările povestitorului. Deși scrise la intervale de timp foarte mari, este de notat că stilul rămîne același, dramatic, nervos, transparent pînă la limită. Așteptăm apariția unor noi povestiri ale lui Maria Arsenie, în care comunistii, gîndurile și faptele oamenilor construcției socialiste să fie analizate pe larg, individualizate.

O CARTE PE SĂPTAMINĂ

TRAIAN COȘOVEI:

„Semnul din larg”

Reporter pasionat, de școală bogzliană, dar fără a-și înfunda prin această filiație propria sa personalitate artistică, Traian Coșovei are, ca și maestrul său, darul (denn de invidie) al eroicului. Este o predispoziție irezistibilă, prin prizma căreia realitatea nu se valorifică dect în dimensiunile ei monumentale și eroice. Șansa de a trăi focmai în zilele epopeice ale genezei socialismului, de a contempla cu proprii săi ochi pelsajul mereu schimbător al patriei noastre, alimentează o prisosină vocația sa eutorică.

Realitatea apare în reportajele lui Traian Coșovei ca un urias ecran pe care se proiectează energia creatoare a oamenilor muncii. Din Deia pînă în București, de pe fărîmurile mării și pe marea fertită a Bărăganului, oriunde îl duc pașii, reporterul caută imaginile patetice ale construcției. Natura sălbatecă și neimblinzită, de-o parte, și efortul omului care caută s-o supună pentru a-i da forma palpabilă a viselor sale, de cealaltă sînt coordonatele pe care își fixează investigația. Victoriile omului sînt cu altă mult semnificative cu cît efortul său se concentrează împotriva unei naturi mereu recalcitrante, mereu în opoziție. Pelsajul este surprins în formele sale telurice, într-o permanentă dezlănțuire energetică, animat parcă de o viață misterioasă și ostilă pe care reporterul o întuiește cu o remarcabilă acuitate: „Există fără nici un fel de îndoială în aceste locuri imense, încremenite, o putere. O anumită forță ajunge și se furia în mine... Simțeam în aerul fierbinte, neclintit, pe care îl respiram, un conflict, o încordare uriașă”.

Nămolurile negre și incinse ale Deltei, adevărat Leviathan populat cu larve neverosimile și turme sălbătice, munișii abrupti, bîntușii de violență elementară, marea convulsivă de vînturi și curenti, simpla arzătoare și monotonă ca un inecut de lume — acesta e pelsajul spectaculos în care se desfășoară bătălia. Chiar și rarele momente de calm sînt aparente și gesticază în ele noi răbuniri. Fie că-i vorba de fertilizarea terenurilor din Deia, de împădurirea nisipurilor dobroge, de peștele adămurit prin savante îndiguri sau de galețiile săpate pentru a scoate la lumină bogățiile subterane și a le transforma în mii de tractoare, într-un cuvînt de orice act de voință menit să supune natura și s-o prefacă, peste tot descoperi uriașă forță creatoare a omului. Și aceasta, adeseori, în indelecticurile aparent banale ale vieții cotidiene și cu o simplitate

lăpșită de emfază, sub care deslușești însă încordări de oje. Tenacitatea cu care își duce la bun sfîrșit umila sa muncă îl conferă gradulului Deliman, proporții și prestigiu de erou. Deși trăiește ca un Robinson în singurătatea Deltei, omul acesta care înghețește gunoarele apei și drege gardurile girlei este, în ciuda aparenței sale rebarbative, un civilizant și un civilizator pentru că se simte responsabil și poartă în el sensul colectiv al muncii efectuate. Asemenea lui sînt milioane. Unii dintre ei, abia trece în viață, pînă mai tîrziu încă nediferențiați în învîlmăgălele elementare a naturii, al dobindind abia în anii noștri deplină lor identitate umană. În felul în care proaspăt miner din Hercinic se lasă cu pieptul pe cloacanul pneumatic, reporterul mai recunoaște gestul ancesatru cu care fostul jărăn obișnuia să apese coarnele plugului primitiv. Fiecare dintre acești oameni deosebiți prin ocupație și temperament relevă înfățișarea moraliă a tuturor celorlalți, identificîndu-se într-un tip unic: eroul muncii socialiste. Perspectiva creatoare a existenței lor îl unifică într-un învîlmăgălele elementare a naturii, al dobindind abia în anii noștri deplină lor identitate umană. În felul în care proaspăt miner din Hercinic se lasă cu pieptul pe cloacanul pneumatic, reporterul mai recunoaște gestul ancesatru cu care fostul jărăn obișnuia să apese coarnele plugului primitiv. Fiecare dintre acești oameni deosebiți prin ocupație și temperament relevă înfățișarea moraliă a tuturor celorlalți, identificîndu-se într-un tip unic: eroul muncii socialiste. Perspectiva creatoare a existenței lor îl unifică într-un învîlmăgălele elementare a naturii, al dobindind abia în anii noștri deplină lor identitate umană.

Printro dialectică firească, rodul acestui efort colectiv dezvolta și mai mult valorile umane într-un climat din ce în ce mai favorabil. Întrebată cum se simte într-o confortabilă vilă de pe litoral, tînăra muncitoare de la „Ernst Thälmann” răspunde: „Te simți alt om. Te schimbi cu totul”.

Preocupat să surprindă aceste aspecte ale renlității noastre, Traian Coșovei a știut și unde să meargă și ce să aleagă. Capacitatea de a discernem semnificativul și de a-l îmbrăca în imagini artistice este o calitate deosebită a prozei sale. Ea nu exclude însă unele lungimi și reveniri care, tăiate, ar concentra mai mult faptele relatate; nu exclude de asemeni nici tentația reporterului spre grandilocvență. Entuziasmul insuficient controlat tinde uneori să degenereze într-o dilatație verbală care păgubește semnificația relațiilor sau a personajelor. E un risc pe care, de aitea ori, în ale cărți, reporterul, cum s-a mai arătat, nu știut să-l evite și de care, nici acum nu ține seama. Volum masiv, cu caracter de oarecum antologic, „Semnul din larg” (Ed. tineretului) este o apariție binevenită.

Modest MORARIU

Profilul ideologic și etic al tinerei generații

(Urmare din pag. 1)

Să oclească această temă eternă. Dar e interesant de subliniat cît de redusă este greutatea specifică a acestei teme în poezia prin excelență lirică a celor mai talentați soli ai generației — de la Nicolae Labiș pînă la Gheorghe Tomozel, al cărui recent volum „Sesua polară” poate fi considerat tipic pentru tematica profundă a acestei vîrste în istoria literaturii noastre. Generația lui Labiș are febra sublimă a unui secol unic în istoria omenirii, a secolului comunismului, al eliberării popoarelor de robie, al euceriii cosmopolite.

Cu alți cîtiva ani mai tîrziu, au început să intre în literatură cît ce au astăzi, ceva mai mult decît însăși vîrsta patriei noastre noi. Sint tineri pentru care trecutul istoric nu e cunoscut decît din cărți și din povești totuși, pentru ei, realitatea noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră socialistă, dobindită cu sine de multe generații luptătoare, e dată. În ea au deschis ochii înțelegerei. Au fost pionieri, au intrat în U.T.M. Ce înseamnă capitalism, exploatare, „democrație” burgheză etc... își închipuie după studiu. Sint al lumii noi, prima ei generație. Într-un fel, au psihologia Poliei din „Pădurea rusească” a lui Leonov, cu precizarea că reînnoșc din cărți și din povești totul, dar în realitate, noastră

Nichita STĂNESCU

Tineri scriitori

Mihai NEGULESCU

Generației de poeți care are azi între 20 și 30 de ani, flagelul le-au însemnat copilăria sau adolescența: splendidă aură a Comunei ce se apropie revarsă asupra tinereții lor o lumină paradisiacă.

Între aceste două extreme cu un maxim răsnet afectiv se înscrie drumul dificil și glorios străbătut de poporul nostru, sub conducerea partidului, pentru făurirea unei societăți noi, a unui om nou. Poeții străbat acest drum, împreună cu întreaga colectivitate muncitoare, încercând să înscrie, în graful sensibil, dinamic al versurilor, esența mișcării revoluționare a epocii lor, profilul sufletesc al unui nou erou liric.

simplitate a imaginii, la mișcarea expresivă, lăptosă, generoasă. Comparațiile, metaforele sînt deseori inedite, pline de ecouri:

Orășele vor crește-n cercuri și deserturile le vom duce pe umeri cum duci un sicriu sărac la cimitir... („Internaționala“)

Strigătul rotitor al sirenei acoperă palatul stăpînilor și palatele se tulnesc și se subție pe călărie, ca monetele vechi, puse de copii sub roțile trenurilor... („Sirena lui Roată“)

Tonul e reținut, învâltul și grav în poezia de dragoste: Nimenia-i pe țărîmuri, nici un ochi intr-insul

Să mă mai restrîngă, nu-i deschis Si desfac de-a valma, gîndului tot strînsul Peste cheiul negru, ca un vis în vis („Pînă țirzu, așteptînd o fată“)

Există în harul poetic cu care natura l-a înzestrat pe Nichita Stănescu în pregătirea ideologică pe care a primit-o, toate premisele unei realizări majore și receptivitate pentru ideile și idealurile supreme ale umanității, și îndrăzneala creației și capacitatea de a trasa vizionări plastice cu răsnet profund afectiv și ritmicitate melodică interioară și simțul cuvintelor constructive — entuziasm și strîns organizat, pianitatea și condusă de către partid spre un clar fel umanist.

Un singur element al procesului: forța împetușă, irezistibilă — desprinsă metalic din canavaua întregului; notă de trăsătură ei definiției care e conștiința social-politică, reprezentarea ei prin simboluri ale forțelor brute, telurice, deformate realitatea și derutate pe cutor.

M-am oprit mai îndelung la analiza poeziei „Amfion constructorului” pentru că ea îmi apare caracteristică, atât pentru marile posibilități de concretizare plastică a ideii poetice, cât și pentru limitele actuale de pătrundere a vieții contemporane, ce se mai fac simțite în activitatea tinărului poet.

O mai intimă și mai complexă cunoaștere a vieții în deslășurarea ei dialectică, un mai îndelung și mai atent popas al privirii asupra circumstanzelor ale bătăliei, unde se ciocnesc marile forțe reale ale vieții contemporane ar da ochiului de vizionar al lui Nichita Stănescu o profunzime care acum, adeseori, îi lipsește.

Idilismul în poezie se prezintă în 1960 altfel decît acum: un deceniu: e mai subtil, mai rafinat, mai puțin brutal. Dar nu mai puțin primejdios. Luate în sine și în parte, mult din poezii scrise azi de tineri au certe calități, fiind și de emoția autentică și de șeluire formală.

Dar luată în ansamblu, poezia unora dintre cei mai dotați tineri vădește o lăcomie la suprafața neledă a realității, cu șelpii de gheață și de oglindă, o beție, mai puțin de cuvinte, cit de imagini luminiscente, proiectate din îndepărtarea mirifică a victoriei.

Frumoase, adevărate, romantice revoluționare în sine și în parte, ele duc, prin multiplicarea manierisă la o sărăcire a universului spiritual, tumultuos și complex al omului de azi, constructor al lumii comuniste.

Că nu e vorba de o anumită trăsătură individuală, de o predispoziție romantică-solară, la Nichita Stănescu, o arată dramatismul concentrat și profund, economia și varietatea de mijloace poetice cu care el ne evocă, într-o suită de poezii, universul sfărîmat al copilăriei, tragedia războiului reflectată prin sufletul copilului:

Al scăpat creta din mîna și ușa bătută în scînduri s-a dat de perete:

Cerul s-a arătat piezîș, acoperit de palanșii care mîncau copiii ucși.

Cineva și-a dus departe zidurile și gutuul și scara... („Sfîrșit de joacă“)

Copilărie, neîtrăită minune, îți izbiră pămîntul cizmele brune, basmele tale și anii otrăviți cu sunete stranii... („Cînd soarele viu“)

Ar merita să fie citate din această răscolitoare serie: „Joc cu avioane”, „Pădure arse”, „Pe cîmpul de piatră”.

Pendulind între cei doi poli cu maximă rezonanță alectivă: copilăria tragică și viziunea mirifică a Păcii, a Comunei, Nichita Stănescu îndrează de pe acum o remarcabilă stăpînire a mijloacelor de expresie — diferențiate, adecvate ideii poetice centrale: de la totala despuiere și

trebuie să uite că procesul de creație e un dialog, că la un capăt al firului stă el, iar la celălalt capăt marile public, creator și consumator de frumos, de idei profunde și clare; refractar jocurilor gratuite de imagini, ceiașelor exerciții estetice (cum ar fi „Dans cu două mere-n mîini”, „Vi-traiu”, „Somnul stadionului“).

Cavalcada superbă a primei tinereți nu ține o vesnicie, Nichita Stănescu stă în fața ceasului grav, hotărîtor al maturizării sale. Pentru a li pe de-a întregul fructuos, ceasul acesta trebuie pregătit, cu simț de răspundere și tenacitate.

Poate că la Nichita Stănescu cumpăna în care stă orice poet — pe mîna dintre lumea lui launtrică și cea exterioară — ar trebui ușor, dar cu grijă corectată, în favoarea universului obiectiv.

Ceva, în poezia lui, ne amintește că momentul primei izbucniri, citat de Kainer Maria Kike în neuitatele versuri:

Ce tînar sînt! M-aș dăru cu-nfiorare Oricărui zvon ce calea mi-o așine...

se cere întregit și depășit; ceva, în poezia lui, ne evocă imaginea trăsată de Eminescu în Scrisoarea III-a:

„Dară ochi-ncetis afară, înlăuntru se deșteaptă...”

și cere întoarcerea imaginii, dinlăuntru în afară.

Maria BANUȘ

VASILE KAZAR

(Din „Expoziția anuală de grafică“)

„Joc“

poezia lui Mihai Negulescu se comunică — atunci cînd e pornită dintr-o emoție autentică —, simplu, direct.

Ca și alți tineri, M. Negulescu are încă proaspătă în memoria perioadă copilăriei tragice în decorul surmor al războiului războiului: „Ce au văzut noi? Haină, mîna! Blesete, sudalme, bocețe, fum! Mame despletite, holi, foame! Pentru un astfel de poet e dăoșia, care di o precizie coloratură afectivă gesturilor sale lirice. Perită de pericolul egocentrismului sau al ostentațiilor gratuite,

adoarme împăcat, multumit. / Vulpes roșie, luna prin pomul albăstrău / Și nu îi mai dă de slîrși...” („Om lîngă om“).

Vorbînd, la începutul articolului, despre „factura poetică” a lui Mihai Negulescu, pe care încercăm s-o definim, nu referăm doar la unele dintre poemele sale (unor nău la fragmente). După cum e și firesc, poetul, foarte tînr, e încă în fața căutărilor. Se pot ușa reamănoște la el inflexiuni din Argeș, care, neasimilate, fac un efect hibrid: „...Toate sînt/ embleme scrise cu peni- ne de an/ desupra stației vechi, ce- nuși! / Gari a văzut prieteni, a văzut dușmani! / Odați, poate ne va povesti / Odați te vei gîndi și tu! / Că ai plecat și ai fost așteptat! / Odați vei coborî din vagonul de-a doua și nu ai văi cu- noaște persoane, taia / Cine sînt acești flăcăi? / Cine e lătrina cu pîrl nioș?” („Gara“). Alteori e imitată totuși ar- gheșiană: „Dar drănușii forma, n-a însoși cu zhorul / Tînușii strîns sînt în stoc, cu piciorul! / Utase, poate, stău trecut pe-o vioră! / În stare, ca-ntr-o vioră, să-l spună / Tîmii zboară”. („Pasărea de lut“). Ecurile din Eșen sînt de asemenea distincte, într-un poem, altminteri frumos, ca „Dum în Bărgănaș”. Mai grav însă doeră faptul că în opera lui de pînă acum se pot identifica unele influențe (arice pot fi aflate în perioada formării plătetei acest tribu) e tenația versificațiilor facile, convenționale. Dovădind în asemenea producții o anumită stăpînire a tehnicii pro- ducției — care de alfel nu depășește cu mult un nivel elementar, decent — poetul însuși, fără un efort prea mare, versuri lipsite de fior inedit, reci: „Cu orice primăvară cîntăm iubirea iar! / Dar / Simțiri, din neguri, în suflet ar amar / Simțiri și ală primăvară... / nu înfloare / șe- și ală / Din brațele iubirii ne prăvălam sub gloante... / Utam și înfloare, și liniștea, și jocul... / În lagăre cemițe ne cununăm cu foel... / Dar a venit și ceasul de Mai, cînd am învins! / Și cînd sudoarea, rece, pe frunți ni s-a prelins! / Șiam că ală flăcări, s-o-nceingă, nu mai sînt / Că în lănci vor iarăși bujori pe pămînu...” („Coloana primăverii“). Alteori, convenția în a înfățișa „veselă și viație”, ca în poezia intitulată „Tren cu brigade- rii”: „Codrul, vatra Bistriței și noi / Trenul trece pufăind în goană / Cu un suier vesel și vioi / Prin lănci gară moldoveană! / N-are trenul tîhnă și po- pas, / Nu ia-n seamă gările mărunt / La chemat o flămar, un glas / Sus în munte, tot mai sus în munte... / Versuri ca acestea contrazic temperamental ar- tistic al lui Mihai Negulescu, care tre- buie să depășească o anumită confuzie între „obiectivitate” lirică și anonimul comad. Desigur, nu în raport de astfel de poezii vom judeca factura poetică care a scris „Seara de aur”, „Cîntec de seară”, „Eneșca”, cele zece scurte poeme grupate sub titlul „Stanța de seară”, sau „Peecei”. Găsim în versurile sale, unori, și măturii autentice ale unui entuziasm juvenil sau al patosului. I-am cere, însă, lui Mihai Negulescu o mai adîncă as- milare a sensurilor majore ale actuali- tății, în conformitate cu structura talen- tului său. Tendința spre obiectivarea li- rică, întrînd în linia dezvoltării firești a poetului, nu trebuie să-l ducă la tra- taren exterioră a tematicii contempo- rane, așa cum l se mai întimplă acum.

Matei CALINESCU

Intre procedee artistice originale și manierism

În articolul anterior cercetăm rezultatele unei maniere literare ca atracție către împrejurări ieșite din comun, excepționale. Totodată menționăm constituirea unui interesant și puternic detașament de prozatori tineri. De fapt, aceste cauzări literare sînt un semn de vitalitate o dovadă a vigoarei tinerilor talente care, în fața bogăției de aspecte și sensuri a realității contemporane, se străduie să găsească expresia artistică cea mai adecvată, cea mai pregnantă. Iată pentru ce continuu să analizez modalitățile stilistice ori procedeele specifice la care apelează tinerii prozatori, deoarece acestea ne dau posibilitatea să discutăm câteva din problemele de creație pe care le ridică zugrăvirea actualității.

Printre schițele apărute în reviste, în ultima vreme, se evidențiază cele semnate de Radu Coșau. În primul rînd, desigur, pentru că își axează subiectele în zonele de maximă importanță — șantierelor și întreprinderile industriale — acolo unde tensiunea vieții noi atinge cea mai înaltă frecvență, dînd naștere acelor „energi” de care se ocupa Coșau în ultima sa carte. Este aceasta o replică dată unora din creațiile sale din trecut alterate de influențe străine viziunii noastre ideologice. Schițele sale discută probleme din viața muncitorilor sprînjindu-se pe activitatea pasionată de gazetar, în așa fel încît se ajunge să se altereze creațiile pur beltristice cu cele reportericești.

În „Varvara”, se transcrie destăinuirea pe care o face o utemistă, se- cretarului organizației de partid; în „Începuturile muzicii”, „Simbătă seară”, „Dumnică unui secretar” se consemnează discuțiile dintre un re- porter și eroii înfîmșărilor, numai că figura reporterului este scoasă, re- ceptivul se numai replicile și argu- mentele celor soliciți (ca în „Du- nănică unui secretar”: „Degeaba tovarășe, nici nu știu să povestesc, nici să compun... A, nu pleca, to- varășe dragă. Nu te las să pleci... E, cum e? Recunoști?” etc.). Autorul pîrcă ar stenografia mărturisirile unor oameni cu stare civilă reală, dîndu-ne impresia unor lucruri care s-au petrecut adevărat în viață. Este o manieră care amintește de cea prele- rată de Camil Petrescu dînd făcea ologia jurnalelor de experiență proprie, a confesiunilor intime unde nu ar exista o organizare sistematică a materialului ci una liberă, spontană, cu nesfîrșite divagații, mai apropiată de fluiditatea vieții.

Schițele lui Radu Coșau sînt pline de febră, au o tensiune nervoasă ca un forest sugrumat, fiind niste spo- vediri care încep cu ezitări, pentru

a se dezlănțui apoi într-un șir repetit de vorbe, iar în fața momentului fun- damental, oprindu-se din nou — (vezi „Varvara”). Sînt istorisiri care curg într-un mod aparent nestînjinit și învîltășit, păstrînd ceva din căldura destăinuirilor.

Radu Coșau izbușește astfel să învingă unele din greutățile pe care le impune, ca să mă exprim așa, forma clasică. Într-adevăr, acum bate luna-n rău” — cum s-a tolanit pe divan, în fața blocului, cu comentariul „Știi ce bine era!”, cum a încercat să-și facă gelos soțul, elgînd frumusețea unei conferențiar care le vorbește despre solistiul de vară, cum în șirșit, bărbatului „pierzindu-și capul de ferice”, se pierde în visuri ca „în fiecare dimineață să surse la ușă o femeie care vine brînză și smîntîniță” etc. „Irina mea” este o povestire mai izbutită. Dar tocmai atunci cînd ne-am aștepta la situații profunde omenești, fiind vorba de dragostea unui muncitor față de o profesoară, autorul năvălește în planul unui senzational facil.

Nu trebuie să credem că la răjloc ar fi vorba doar de superficialitate.

Stiluri și tendințe în proza tinerilor

Aceste schițe, lipsite în fond de con- flict, ilustrează corența în atitudine față de realitate. Vreau să spun că există o anumă timiditate la Radu Coșau față de aspectele pe care le înfracă lupta dintre noi și vechii pe șantierelor și întreprinderile noastre — și nu mi se pare că e concluzia cea mai bună pe care trebuie s-o tragă din critică ce i-au fost aduse în trecut — care-l împinge unori către o proză lipsită de conflict, descriptivă, ilustrativă.

Dar minunată conștiință socialistă, căreia îi face, de altceva ori, Coșau elogiul în reportaje, nu se evidențiază și nu se creează în afara mișcării dia- lectice a realității contemporane. Iată de ce pot fi înfîlitate cazuri cînd scri- torul ne surprinde prin lipsa de atitu- dine critică realistă, față de tarele personajelor. Evident, obiectiv, des- tăinuirea consensată în „Irina mea” pare a aparține unui om puțin lău- dăros. Chiar eroii pomenește că orga- nizația de partid din fabrică îl criti- case pentru că avea dispreț față de cunoștințele teoretice ale inginerilor. Desigur că acest cursur ne se rezol- vase automat în urma înscrierii în cursul șeral și își pusesse pecetea și asupra idilei cu profesoara. Dar au- torul nu vede nimic, complăcîndu-se în păcatul adăltării eroiului. (Ca o dovadă că acest personaj nu avea prea multe motive să se laude, citez remarcă pe care o face într-un loc: „În 46 — fac o paranteză — vezi

dumneața ce expresii am deprins”. Avem însă muncitori care cunosc ter- menii mult mai complicați și fără a se minuna de vocabularul lor). Mai este însă ceva: din cauză că în aceste schițe, lizionomia spirituală, înaltă, a muncitorilor, nu se subliniază prin zugrăvirea detaliilor cu care aceștia raspînd actualitate perioade istorice complexe, de desăvîrșire a construc-ției socialismului, Radu Coșau este ispitit să-și împodobescă eroii cu mici și inutile floarele. Mai refer la așa zisele filozofii — am reprodus mai sus câteva — expuse cu dorința nobilă de a releva nivelul intelectual al eroilor și care de fapt se potrivec unor indivizi veniți din rîndul micii burghezii și nu muncitorilor cu gîndi- rea lor profundă și de bun simț. Pro- blema este mai dificilă și ar solici- ta un articol special unde să se discute și alte cărți care și propun înfățișarea profilului psihologic al muncitorului.

Întorcîndu-ne la aspectul tehnicii li- terare, remarcăm impresia de veridici- tate pe care ne-o lasă schițele axate în dramatismul vieții și, pe de alta, manierismul împător la celorlalte. În condițiile unor asemenea insuficiențe de conținut, povestirea la persoana întâi, cu căldura și vioiciunea tonului, nu mai conferă textului căldura și vioiciunea ei, ci dimpotrivă, amplifică impresia de ceva artificial, făcut.

În vremea din urmă, s-au ivit dis- cutii pe marginea unui procedeu compozițional asemănător folosit de Ion Lăncrăjan în „Cordovanii”, deși romanul n-a fost publicat decît fragmentar în presa literară. Interesul stîrnit de acest procedeu este justifi- cabil, fiind seama că se realizează un adevărat tur de forță, aproape o mie de pagini sînt scrise sub forma monologului eroiului principal.

Tovarășul M. Gafița, ne îndemna într-un articol din „Gazeta literară” să ne închipuim cum ar arăta „Pe Donul liniștit”, povestit de Grigore Melehor. Cred că operația ar fi inter- esantă, dar fără vreo valoare practică. Autorii folosesc cutare sau cutare tip de roman, nu pentru că așa vor ei, ci obligați de structura materialului de viață. Aici trebuie să se concen- treze discuția: se respectă, sau nu, corelația dialectică dintre conținut și formă? În cazul „Cordovanilor” dau de la început un răspuns pozitiv. Autorul are marile merit că ocupîndu-se de o perioadă atît de vastă — de la reforma agrară la colectivizarea totală a unui raion — găsește cea formula literară care-l ajută să nu cadă într-un descriptivism tern, cum s-a întimplat cu unele romane, ci să zugrăvească impresionante tablouri eroice. Cît privește întrebarea: de ce eroul-povestitor este tocmai Lae Cordovanul, cred că explicația a dat-o

tovarășul Gafița, cînd spunea că po- vestirea aparține unui țaran care a ajuns la limpezire, care poate să redea cu deplină veridicitate meandrele vie-ții sale zbuciumate. Lae Cordovanul poate însă să sprijine așa romanului, și pentru al motiv — de care trebuie să se țină seama — și anume acela că urmărirea destinului său oferă po- sibilitatea de a ne înfățișa cu expresiv- tate istoria acestor ani. El este adică un personaj „axiologic” așa cum e și Melehor în „Pe Donul liniștit” — indiferent de convenția literară adop- tată. Fiind izgonit din casa părintească, Lae duce viața unui țaran sărac — devine și slugă — ceea ce îl si- tuetează alături de sărăcimea satelor și de comunisti, dar provenind dintr-o familie de mijloc, cu cultul jăgărului de pămînt și avînd o mentalitate de un individualism amaric, trece prin mari dileme morale care-l pro- iectează pînă aproape de tabăra du- manului, deci împrejurări care-l lea- gă de liniile fundamentale ale con- flictului social din această perioadă istorică.

Lăncrăjan poate astfel să zugră- vească — și fac precizarea, cu o mare forță poetică — toate avarurile pe care le produce pe plan moral spiri- tului micilor proprietari țărănești. Iar sibičnicul, ei bine, acesteia apar cînd nu se aplică în profunzime pro- cedee literare adoptate. Mă gîndesc la unele capitole generale de meditație a eroiului, cînd acest țaran este pus, de pildă, să facă incursiuni teoretice în istoria Ardealului, ori la o anumită stingăcie în redarea aspectelor obiș- nuite din viața satului.

Faptul că aceste creații, pe care le-am analizat, suscită vii discuții, constituie o dovadă a complexității fondului lor de idei, a curajului de creație al tinerilor prozatori în des- lăsurarea bogatelor semnificații ale vie-ții contemporane. Am stăruit însă și asupra deficiențelor, într-un fel pe- lemizat cu unii colegi de breșă care, izolînd activitatea cite unui tînr scriitor, emit asemenea elogi cînd nu știu ce vor mai spune cînd în cauză vor ajunge la maturitatea artei lor. Mi se pare că nu acesta este tonul convenit în preajma constituirii pe față a tinerilor scriitori, cînd tre- buie să se susție dezbateri care să sublinieze nu numai înfățișările dar și ceea ce mai îndepărtează pe autori de clocotul vieții socialiste. În așa fel încît tînră generație să poată, în cadrul frontului literar general, să atingă trepte de creație cît mai avan- sate, la nivelul actualei perioade is- torice de desăvîrșire a construcției socialiste.

AI. OPREA

„Copil din Muramureș”

P. P. SOKOLOV-SKALEA

„Octombrie”

INIMA LUI PAVEL KORCEAGHIN

Ae mult, de mult de tot, însemnă într-un carnet următoarele cuvinte: „Cel care nu arde, fumează — asta-i lege. Așadar trăsăscăci (Ostrovski)”. De fapt letrăscăci nu într-un carnet, ci în adnăcăt în minte. Și nu odată ele au răsunat în mine ca o chemare a epocii, ca o chemare la înfăptuirea unor idealuri înalte. Atunci, înaintea ochilor îmi rădea chipul lui Pavel Korceaghin.

La Moscova, într-o zi umedă de toamnă, pașii m-au dus către casa lui de pe ulița Gorki. Veneam să-l mulțumesc.

Vă mai aduceți aminte de Taia? Vă mai aduceți aminte cum a scris-o el în „Așa s-a călît oțelul”? Taia avea oprită pe așteptare ani. Nu era frumoasă, dar ochii ei mari, căprui, sprincenele subțiri de tip mongol, linia frumoasă a nasului și buzele proaspete și îndărătnice îi dădeau un farmec aparte.

Ea m-a întâmpinat în pragul casei. Tot ea mă conducea prin casa lor. Raia (Taia) Ostrovskaiă îmi vorbește încet și rar, ca și când dincolo, în camera sa, el ar continua să lucreze cutându-și în adnăcăt suferința fizică. În ea îmi aminteam că s-au cunoscut în anul 1926 la Novorosiisk, într-un moment greu pentru Nikolai Ostrovski. Boala-i cuprinsese fără milă trupul tînăr. Și-l țira în cirji. Taia nu l-a ocotit. S-au împrietinit. Din ziua aceea au fost și sint nedespărțiți.

În anul războiului mi-a fost dat să văd multe carnele de comsomoliști stropite de sînge, străpuse de schiș și gloanțe, arse de flăcările tancurilor. Le asemănam întotdeauna cu inimile celor căzuți și durerea mă cuprinsese pînă la lacrimi.

Aici am văzut și carnetul lui, al celui care s-a născut și a trăit în plină furtună. Anul primirii în Comsomol — 1919. Început de epocă... În Șepetovka, organizația de tineret se compunea din cinci membri. Printre aceștia se număra și Nikolai Ostrovski. Două luni mai tîrziu pleca voluntar pe front. Vremurile erau de așa natură — înaintea ei pesta ani — încă odată cu carnetul îi se înmîna și o armă cu două sute de cartușe. Așa numai cîncisprezece primăveri încă s-a ridicat întru apărarea primăverii omenirii. Vedeam în carnetul său de comsomolist nu numai o inimă de luptător, ci și un steag... un steag de luptă al anului 1919. Și n-am putut să nu salut cu emoție profundă acest stîndard al revoluției.

Am citit în desă rînduri romanul „Așa s-a călît oțelul”. De fiecare dată gîndul mi se opra îndelung asupra unui episod nespus de dramatic — clipa cînd Pavel Korceaghin, pradă unor gînduri negre, ducea mina la revolver. Zbuciumul său mă făcea și pe mine să sufar. Mă surprindeam vorbindu-i și îmbărbătindu-l. Iată și de ce mă bucuram ca un copil cînd în cele din urmă își spunea: „Ascundă-ți revolverul și nu torbi nimînd de lajpa pe care ai vrut s-o săvîrșești”.

Aici, în casa lui, m-am întîlnit din nou cu acel episod de neuitat. De data asta însă, cu cel alfa la izvoarele cărții.

Locuia la Novorosiisk. Se țira în cirji gîndul că mine sau poimîine s-ar fi văzut nevoit să iasă din rîndurile luptătorilor în chinua într-una. Lupta cu boala, cu indoielile, cîtea, frecvența clubului orașului, învîșua, nu lipsea de la nici o adunare de partid. Într-o seară rece de toamnă, după o adunare de partid a simțit că nu mai poate să se ridice de pe scaun. Anchilozase. N-a spus nimîndu-i nimic. A așteptat pînă ce toți ceilalți au părăsit sala. Apoi, printr-un efort supramenesc s-a ridicat și și-a țîrit trupul anchilozat și mistuit de dureri pînă-n parcul din fața clubului. Nu

exista durere mai mare pentru un comunist decît aceea de a se ridica de la o adunare a organizației de partid și să constate că nu mai poate lupta pentru îndeplinirea hotărîrilor ei. Acolo, pe bancă, Nikolai Ostrovski, omul care primise odată cu carnetul și pușca, cel crescut parcă anume să înfrunte furtuna, a avut pentru o clipă imaginea luptătorului ingenu-chiat, în plină bătaie, de boală. A dus mina la revolver... De tîrziu însă a învins carnetul, inima, voința de comunist. Nu știu, dar mi-ar place să știu că atunci s-a născut în mintea sa gîndul acela minunat și însuflețitor: „Cel care nu arde — fumează. Așadar, trăsăscăci (Ostrovski)”. Noaptea, în ziua, un birjar l-a ajutat să se ridice de pe bancă și l-a dus acasă unde Raia îl aștepta nelini-

ționară. Au fost lîngă dînsul în clipele cele mai grele. Iar atunci cînd au aflat că Nikolai Ostrovski ar vrea să scrie un roman, l-au îmbărbătat. Au simțit că de sub condeiul său vor ieși pagini de foc. Prietenia cu comunistii în vîrstă a jucat un rol hotărîtor în viața lui N. Ostrovski. Un- dea, el nota cu recunoștință: „Cînd boala m-a doborît la pat, am făcut tot ce mi-a fost în putere pentru a arăta educatorilor mei, comunistilor în vîrstă, că tînăra generație a clasei muncitoare, oricare ar fi condițiile, născut Pavel Korceaghin”.

Un vechi comunist — Fadnev — mărturisește într-o amintire: „Viața lui Nikolai Ostrovski la Moscova, începînd din 1930 și pînă în vara anulului 1932, constituie una din paginile

File dintr-un jurnal de călătorie de HARALAMB ZINCA

fiță. El l-a mărturisit, totuși, gîndul care-l încercase, dar și hotărîrea fermă de-a trăi mai departe luptînd. O iubea...”

Într-o zi cîrjele au rămas într-un colț; nici ele nu-mi mai puteau ajuta. Nikolai Ostrovski nu s-a mai putut ridica din pat. Avea atunci 23 de ani și-l scria unei fete: „Nu e nimic rușinos în faptul că trăiesc și unele minute de deznădejde. De trei ani lupt într-una pentru viață și de fiecare dată sînt înfrînt și nevoit să mă înapoierez. Dacă undeva, la baza lîinii mele n-ar fi acționat și de puternic legea luptei pînă la ultima posibilitate, de mult m-aș fi împuscat. Numai cei ca mine, care iubesc neînșește viața, o părăsesc odată cu pierderea ultimei posibilități”.

Doborît la pat, începe să citească cu ardoare. Fiecare carte îl dezvăluie și-l introduce într-un univers necunoscut. Fiecare carte îl leagă și mai mult de viață, îl obligă să trăiască, să respire prin paginile ei. Boala fiind, el n-a fost nici o clipă în urma vieții, ci mereu în fruntea ei. Oțelul începea să se călăsească.

A fost un revoluționar înnăscut. Simțea nevoia de a se dărui. Clipele de fericire le găsea în clocolul luptei. S-a adresat organizației de partid cu rugămîntea de a i se încredința conducerea unui cerc de politică curentă. Rugămîntea de a fi numit propagandist i-a fost îndeplinită.

Tinerii se adunau cu drag în jurul patului său, îl ascultau prelegerile. Se desprăgeau greu de dînsul. Ascultau cu sufletul la gură amintirile sale din anii războiului civil, despre lupta Comsomolului. Trăia și respira acum nu numai prin paginile cărților ci și prin prietenia tinerilor care-l înconjurau seară de seară.

Știa că va orbi, va paraliza, și boala îl va țera în lanțuri. Totuși, privă ziua de mine cu încrederea comunistului apt pentru luptă. Socotea că trebuie să înă pasul cu desfășurarea revoluției. A luat atunci hotărîrea să se înscrie la cursurile fîră frecvență ale Universității comuniste „L. Sverdlov”. Învața cu rîvnă, Raia Ostrovskaiă mi-a povestit: „Își făcuse un orar de lucru și învățatură. Orarul cuprîndea «lectura cărților beletristice», «răspuns scrisorilor», «pregătirea politică a Raiei», «pregătirea mea politică», «plimbare». Și orarul mă avea un punct: «timp pierdut». În acest timp pierdut intrau orele de masă și de odihnă”.

Comunistii mai în vîrstă l-au înconjurat cu căldura și prietenia lor revo-

lucionară. Au fost lîngă dînsul în clipele cele mai grele. Iar atunci cînd au aflat că Nikolai Ostrovski ar vrea să scrie un roman, l-au îmbărbătat. Au simțit că de sub condeiul său vor ieși pagini de foc. Prietenia cu comunistii în vîrstă a jucat un rol hotărîtor în viața lui N. Ostrovski. Un- dea, el nota cu recunoștință: „Cînd boala m-a doborît la pat, am făcut tot ce mi-a fost în putere pentru a arăta educatorilor mei, comunistilor în vîrstă, că tînăra generație a clasei muncitoare, oricare ar fi condițiile, născut Pavel Korceaghin”.

Un vechi comunist — Fadnev — mărturisește într-o amintire: „Viața lui Nikolai Ostrovski la Moscova, începînd din 1930 și pînă în vara anulului 1932, constituie una din paginile

File dintr-un jurnal de călătorie de HARALAMB ZINCA

fiță. El l-a mărturisit, totuși, gîndul care-l încercase, dar și hotărîrea fermă de-a trăi mai departe luptînd. O iubea...”

Într-o zi cîrjele au rămas într-un colț; nici ele nu-mi mai puteau ajuta. Nikolai Ostrovski nu s-a mai putut ridica din pat. Avea atunci 23 de ani și-l scria unei fete: „Nu e nimic rușinos în faptul că trăiesc și unele minute de deznădejde. De trei ani lupt într-una pentru viață și de fiecare dată sînt înfrînt și nevoit să mă înapoierez. Dacă undeva, la baza lîinii mele n-ar fi acționat și de puternic legea luptei pînă la ultima posibilitate, de mult m-aș fi împuscat. Numai cei ca mine, care iubesc neînșește viața, o părăsesc odată cu pierderea ultimei posibilități”.

Doborît la pat, începe să citească cu ardoare. Fiecare carte îl dezvăluie și-l introduce într-un univers necunoscut. Fiecare carte îl leagă și mai mult de viață, îl obligă să trăiască, să respire prin paginile ei. Boala fiind, el n-a fost nici o clipă în urma vieții, ci mereu în fruntea ei. Oțelul începea să se călăsească.

A fost un revoluționar înnăscut. Simțea nevoia de a se dărui. Clipele de fericire le găsea în clocolul luptei. S-a adresat organizației de partid cu rugămîntea de a i se încredința conducerea unui cerc de politică curentă. Rugămîntea de a fi numit propagandist i-a fost îndeplinită.

Tinerii se adunau cu drag în jurul patului său, îl ascultau prelegerile. Se desprăgeau greu de dînsul. Ascultau cu sufletul la gură amintirile sale din anii războiului civil, despre lupta Comsomolului. Trăia și respira acum nu numai prin paginile cărților ci și prin prietenia tinerilor care-l înconjurau seară de seară.

Știa că va orbi, va paraliza, și boala îl va țera în lanțuri. Totuși, privă ziua de mine cu încrederea comunistului apt pentru luptă. Socotea că trebuie să înă pasul cu desfășurarea revoluției. A luat atunci hotărîrea să se înscrie la cursurile fîră frecvență ale Universității comuniste „L. Sverdlov”. Învața cu rîvnă, Raia Ostrovskaiă mi-a povestit: „Își făcuse un orar de lucru și învățatură. Orarul cuprîndea «lectura cărților beletristice», «răspuns scrisorilor», «pregătirea politică a Raiei», «pregătirea mea politică», «plimbare». Și orarul mă avea un punct: «timp pierdut». În acest timp pierdut intrau orele de masă și de odihnă”.

Comunistii mai în vîrstă l-au înconjurat cu căldura și prietenia lor revo-

lucionară. Au fost lîngă dînsul în clipele cele mai grele. Iar atunci cînd au aflat că Nikolai Ostrovski ar vrea să scrie un roman, l-au îmbărbătat. Au simțit că de sub condeiul său vor ieși pagini de foc. Prietenia cu comunistii în vîrstă a jucat un rol hotărîtor în viața lui N. Ostrovski. Un- dea, el nota cu recunoștință: „Cînd boala m-a doborît la pat, am făcut tot ce mi-a fost în putere pentru a arăta educatorilor mei, comunistilor în vîrstă, că tînăra generație a clasei muncitoare, oricare ar fi condițiile, născut Pavel Korceaghin”.

Un vechi comunist — Fadnev — mărturisește într-o amintire: „Viața lui Nikolai Ostrovski la Moscova, începînd din 1930 și pînă în vara anulului 1932, constituie una din paginile

File dintr-un jurnal de călătorie de HARALAMB ZINCA

fiță. El l-a mărturisit, totuși, gîndul care-l încercase, dar și hotărîrea fermă de-a trăi mai departe luptînd. O iubea...”

Într-o zi cîrjele au rămas într-un colț; nici ele nu-mi mai puteau ajuta. Nikolai Ostrovski nu s-a mai putut ridica din pat. Avea atunci 23 de ani și-l scria unei fete: „Nu e nimic rușinos în faptul că trăiesc și unele minute de deznădejde. De trei ani lupt într-una pentru viață și de fiecare dată sînt înfrînt și nevoit să mă înapoierez. Dacă undeva, la baza lîinii mele n-ar fi acționat și de puternic legea luptei pînă la ultima posibilitate, de mult m-aș fi împuscat. Numai cei ca mine, care iubesc neînșește viața, o părăsesc odată cu pierderea ultimei posibilități”.

Doborît la pat, începe să citească cu ardoare. Fiecare carte îl dezvăluie și-l introduce într-un univers necunoscut. Fiecare carte îl leagă și mai mult de viață, îl obligă să trăiască, să respire prin paginile ei. Boala fiind, el n-a fost nici o clipă în urma vieții, ci mereu în fruntea ei. Oțelul începea să se călăsească.

A fost un revoluționar înnăscut. Simțea nevoia de a se dărui. Clipele de fericire le găsea în clocolul luptei. S-a adresat organizației de partid cu rugămîntea de a i se încredința conducerea unui cerc de politică curentă. Rugămîntea de a fi numit propagandist i-a fost îndeplinită.

Tinerii se adunau cu drag în jurul patului său, îl ascultau prelegerile. Se desprăgeau greu de dînsul. Ascultau cu sufletul la gură amintirile sale din anii războiului civil, despre lupta Comsomolului. Trăia și respira acum nu numai prin paginile cărților ci și prin prietenia tinerilor care-l înconjurau seară de seară.

Știa că va orbi, va paraliza, și boala îl va țera în lanțuri. Totuși, privă ziua de mine cu încrederea comunistului apt pentru luptă. Socotea că trebuie să înă pasul cu desfășurarea revoluției. A luat atunci hotărîrea să se înscrie la cursurile fîră frecvență ale Universității comuniste „L. Sverdlov”. Învața cu rîvnă, Raia Ostrovskaiă mi-a povestit: „Își făcuse un orar de lucru și învățatură. Orarul cuprîndea «lectura cărților beletristice», «răspuns scrisorilor», «pregătirea politică a Raiei», «pregătirea mea politică», «plimbare». Și orarul mă avea un punct: «timp pierdut». În acest timp pierdut intrau orele de masă și de odihnă”.

Comunistii mai în vîrstă l-au înconjurat cu căldura și prietenia lor revo-

C i n t e c

Greieraș de sub fereastră,
Toată noaptea mi-ai cîntat:
Poate despre bolta-albastră
Cu lucefăru-mpărat;

Poate despre luna plină
Aminată-n măr la geam,
Că mari bulgări de lumină
Păreau fructele pe ram;

Poate despre dulcea boare
De mireme, mi și mi,
Adînd amețitoare
Dinspre coapsele cîmpii;

Ori de plopul de pe vale,
Strajă-aici de nu știu cînd
Lucitoarele lui zale
Fără de istov sunînd.

Greieraș de sub fereastră,
Despre multe-i fi cîntat,
Dar cîntarea ta măiastră
Mi-amînti neîncetat

Numai de o față dragă
Care, ca un meșter faur,
Depărtările-acum leagă
Cu-al iubirii pod de aur.

Nicolae STOIAN

Stația primăverii

Tinerilor prieteni de la „23 August”

Știu clipa cînd primăvara se apropie de oraș...

Văd trenuri gonind,
cu compartimentele goale
(păsările călătorec pe-acoperișuri)
și salcîmii galbeni
își poartă în urma tractoarelor
umbra subțire.
Văd lunecînd către noi,
pe cureaua de transmisie a ploii,
licărire de griu,
legănare de iarbă —
cîntecul tău, primăvară...

Ajunși la marginea orașului,
primăvara, față descultă,
vă găsește pe voi mai înfri,
ai uzinelor meșteri
și voi o purtați printre corolele
focurilor voastre veșnice
însufleșind arbori metalici
și ea, țurțur de stea,
își oglîndește chipul
în lumina noilor piese desprinse din fier,
de o desăvîrșită simplitate,
asemeni firelor de iarbă...

Apoi, vestiților meșteri,
ii cumpărați fetei desculțe primul bilet de tren,

într-un tren construit de voi,
ii mîngîiați flacăra părului, neîmblînzită,
și-o trimiteți,
scînteietoare,
spre inima orașului, spre noi.

Uzina voastră e o stație
din care pleacă-n fiecare clipă
doar trenurile primăverii noastre.

Gh. TOMOZEI

Toamna

Trec în ei copacii toamna adunată,
Amorțesc nerurile adîncite-n foi,
Încalzit în ramuri vîntul niciodată
N-o să-ți mai întorcă frunzele-napoi.

Una cîte una zilele le scuturi.
Cum se zbat desprînse înapoia ta
Vor așterne iarăși înroșite scuturi
Peste a fîrînii palidă tafta.

Dar zvrîind fierbinte lăncile prînzii
Peste depărtate unduiri de timp
Văd în ceasu-acesta, al restituirii
Vara viitoare — frunții mele nimb.

Lunecă spre creștet fluviu calde-n vine,
De trup înclăștate-n mațoa fir firească
Veșnic au să urce sepele prin mine
La Zenit, în vîrfurile alb să odrăsească.

Cezar BALTAG

GETA BRATESCU

„Brigadier descărînd peștele”

DRUMUL

Schiță de
NICOLAE VELEA

Era bătrână și nu fusesse niciodată în școlă. Ea nu spunea cîți ani are, cînd o întreba răspundea: — De cînd m-a făcut mama, n-am pierdut niciunul.

Și nici în sat nu prea fusese văzută înșelind. Oamenii știau că n-are rude, n-are copii, n-a fost măritată niciodată, că o cheamă Anica și că i se spune, chiar și de cei care erau de o vîrstă cu ea, „lea Anica”. Muncise de cînd se știa la conac, la Selcea unde îngrijea de păsări. După alungarea boierilor, rămăsese tot la conac. Aici era acum sediul gospodăriei de stat. Ea avea în fundul curții an își alegea cîte un găscăniș de păsări.

Trăise toată viața printre oțărâni, avea despre fiecare o părere anume și vorbea cu ele într-o limbă ciudată, alcătuită de ea.

Despre găini, poate pentru că îi erau foarte apropiate și se împledica de ele la fiecare pas, nu credea nimic, o lăsa nepăsătoare. Și-ar fi dat seama că ține la ele numai dacă i-ar fi lipsit, dar asta n-avea cum să se întîmple.

În fiecare an își alegea cîte un pui pe care-l răstăia, îl deprindea să se ține după ea, vorbea cu el despre celelalte păsări iar noaptea îl culca la ea în odăie.

Curele nu-i plăceau. Cînd sint micii sint plăpînde și trebuie să le corcolești în toate chipurile, să le dai brînză proaspătă, piper, amînțină, iar cînd se mîresc au o fudulie prostască. De aceea ea le privea cu dispreț și poate pentru că mai toate erau negre, le numea „halimane drăgoești”.

Nici găștele nu-i plăceau: erau gălgoase, răutăcioase și proaste iar în purtarea lor era ceva necinstit și obraznic. Cînd le prinzi într-o postată de fasole pe care au forfecat-o, ele în loc să fugă cum fac găștile, rămîn pe loc și silind și întind gîturii liniștitor, crezînd poate că prin asta își micșorează vîri. Sau cînd trece un camion ori un tractor, ele în loc să se dea la o parte stau în drum, întinzînd la fel gîturii și sfîșind de parcă ar putea opri, cu infurarea lor, mersul mașinii. Nu-i plăceau găștele și ea le numea „holii bălăte din lumea albă”.

Rățele însă îi plăceau. Se perpelea de plăcere cînd le vedea cum, atunci cînd trece un avion pe sus, ele închid un ochi, întorc capul într-o parte și-l petrec cu privirea pînă dispăre. Sau cum, atunci cînd scările o la amiază, ele închid la fel un ochi și se uită la soare, apoi la ea, întrebător, așteptînd să li se dea de mîncare. Și rățele îi plăceau mai ales pentru că dintre toate păsările, ele aveau privirea cea mai veselă și își păstrau această veselie și după moarte. De cîte ori era tăiată o rață, lea Anica îi lua capul, îi desfacea pielea și, descoperînd aceeași privire blîndă și voioasă în ochii ei, mîlînice începeau să tremure de durere și suferință, își mușca buzele adînc și pleca bombănit. De asta, de cîte ori la începutul anului, se făcea planul gospodăriei, ea se zăbătea ca toate rățele să fie contractate și să nu se mai fie niciuna în gospodărie.

Era bătrînă, trecuse în viața ei prin atîtea, încît, cînd cineva îi spunea cum și de ce s-a îmbolnăvit un copil, cum și de ce a murit altul, avînd aerul că povestește ceva nemaiapomenit, ea era gata să-i povestească o sumă de întîmplări asemănătoare trăite de ea.

Cînd era că, deși datorită experienței, putea încadra tot, își păstrase un fel de a se uimi în fața celor mai neînsemnate lucruri, asemănător cu felul de a se mira al copiilor.

O vedeai uneori seara, cîntînd ouăle de pîd la lumina unei lumînări. Și deodată se întorcea spre cei care-i stătea în preajmă și-i explica apoi-cînd și capul într-o parte, îndoiindu-și brațul din cot pînă cînd palma ajungea la înălțimea umărului și răsfîrîndu-și degetele cu o mișcare învelitoare de copilărească.

Vezi! mnea? Are flacăra firavă că și ea e subțire; dacă lu-

ceva nemaivăzută care e-o tulburare. Că ea e bătrînă și nu mai poate, tulburările îi mîncîș și puținul somn pe care-l mai are și-i dărimă sănătatea.

Și ea lua toate măsurile pentru a se apăra de neliniști.

Cînd îl povestea ceva întu-ade-văr nemaiapomenit, ea asculta ce asculta și deodată făcea aprobator din cap și spunea:

— Diferite lucruri... Apoi te urmărea cu o expresie a feței așe de încordată încît deseori părea că-ți sorbe fiecare cuvînt, îți dădea seama că nu te mai ascultă, nu mai vrea să te asculte.

Să-i fi spus cele mai cumplite întîmplări, mai mult decît un: — Ei, dar... diferite lucruri... nu puteai scoate de la ea.

Atunci cînd se afla în fața unei împejurări sau a unui lucru neobișnuit, ea se liniștea spunînd:

— Cît trăiești, multe le vezi, multe le-aiuzi, multe le pătești... Și se depărta împacăta și demnă.

Lumina electrică (gospodăria avea un dinam), o tulburase la început groaznic pentru că n-o prindea. Stătu seri de-a rîndul în cabina Strungărașului, (acesta era electrișianul gospodăriei) dar pentru că lucrarea la început la un strung și era scund — i se spunea Strungărașul), — îl descuscu cu binisor dar nu putuse să dea de meșteșugul lumînii.

De aceea seara, de cîte ori răsucea comutatorul în odăia ei, sunea: — Cît trăiești multe le vezi, multe le-aiuzi... Privea becul cu o umire așa de adînc respectuoasă și spunea cu vîntele negrești în fiecare seară, cu un așa fior încît îi se părea că rostește o rugăciune.

Și dacă ea, în loc de tractor spunea „trotor” iar pentru electrișianul contractat, și altele avea denumirile ei, de fiecare dată altele, care de care mai ciudate, n-o făcea așa cum credeau cei mai mulți, ca să provoace risul și în rostirile ei nu era nici una aceea de batjocură și neîncredere nițel răutăcioasă pe care o au bătrînii cînd vorbesc de lucrurile noi pe care nu le mai înțeleg; vorbea așa pentru a da să se înțeleagă că între ea și ceea ce se vede și se petrece acum în sat e o legătură anume, ascunsă, numai a ei.

Stîma ei, plecată din prevedere, — era o măsură de apărare — pentru tot ce părea neobișnuit și nou, mergea, uneori atît de departe, încît chiar lucrurile pe care cei mai mulți le găseau fără noimă, ea le afla rostul și se împacă cu ele. Cînd Mișu lui Turbătel, vizitiul gospodăriei — „conductorul-hipo” — cum își zicea ea, de cînd își cifise figura de încredere, — spunea că într-o dimineață la ora de gimnastică de la radio, a văzut-o pe lea Anica făcînd exerciții lingă difuzorului din holul sediului, — oamennii rideau și o necăjeau pe bătrînă cu toate că nu prea credeau ce spunea Turbătel. Iar ea ridica din umeri fără să adevărească sau să se împotrivescă celor spuse de el. Totuși s-ar putea să fie foarte adevărat. Ea ascultînd vocea crîncinei de la radio, se fi mirat că de ce-o fi mai turbînd și se demonștră deo dată, alergî toată ziua „hi-neoa, hi-nocolo, după una, după alta”. Dar dacă așa s-a hotărît, trebuie că e ceva și cu asta. Dar ce? Întrebarea o fi tulburat-o și lăsd-o nedeslegată, ar fi scitit-o toată ziua. Așa că se apucase să-și mîște oasele bătrîne cum porunceau difuzorul. Și-și apleca brațele și capul pînă la pămînt, ca să afle rostul exercițiilor de dimineață sau să se împace cu ele, supunîndu-li-se.

O dată venise la gospodărie un reporter de la ziarul regional. Era un bălat tînăr cu niște coșuri mărunte împejurînd nasului. Ea îl văzuse de dimineață plimbîndu-se prin curte, vorbînd stînjîrit și roșînd cu oamenii și bălăbîndu-și mîmlele de parcă ar fi vrut, cu mîncarea asta a lor, să risipească stînjînirea pe care o simțea așezîndu-se între ei și cel cu care vorbea. Pe la amiază venise și la ea în curtea păsărilor încercîndu-se printre oțărâni și întînd mîmlele în părți, de parcă ar fi plătut. Cînd îl văzuse așa neîndemînat, lea Anicîi i se păru că bălat — o fi astfel, pentru că nuși află rostul, totîmuncesc, numai el se plimbă cu un carnețel de la unu la altul, încercîndu-li.

Cînd el se apropiase, ea îl întâmpinase astfel: — Ce umbli așa împiedicat măică? Las! că și fălăc ai o cădere. Scrii, eu mai aflu ce fac uni-alții din lumea albă, ei citesc ce mai e pe la noi, ce vorbim noi... Ia stai acilea. Și începu să vorbească blînd cu el, vrute și nevrute, văzute și nevăzute.

„Dar cel mai frumos era s-o fi văzut pe lea Anica atunci cînd amenința întîmperul și oamenii se întorceau de la muncă. Ea îl privea pe noi, își așterea capul pe umărul stîng și spunea alinîndu-i cu privirea: — Care cu „trotorul”, care cu vittele, care cu oăzile...”

Atunci obrazul ei încrîștat se netezea și își întumbea de fericire că totîmuncesc un rost și ea putea înțelegi și înțelegînd acest rost, iar cel care se nimerca pe aproape și-i privea fața era năpădit și el de fericire și de bucurie pentru fiecare lucru ce cădea sub ochii bătrînei. Și i se părea că luna și stelele și pămîntul sint așezate așa

de data asta mult timp în fața lor. Cînd vedea ceva necunoscut, îi arunca o privire cam de sus, îngăduitoare și blîndă, se depărta repede și spunea liniștitor, ca de obicei: — Diferite lucruri...

Cînd impresiile o obsoră și ea simți nevoia să le judece și să se odihnească. Se așeză într-un loc mai tîmpit pe trotaur și cu un s-ar fi așezat pe buza goselei. Se gîndi o bucată la ce văzuse și apoi adormi. Căteul se tolni alături. Peste vreun ceas, un ceas și ceva, o trezi un milițian. Ea se frecă la ochi, își dădu seama unde se află, sări speriată în picioare și-i întinse milițianului buletinul. Acesta îi citi, o îndemnă să se ducă acasă și-i spuse că-i arată el drumul. Lea Anica mergea alături și după ce se desfăcu bine din somn începu să-i cerceteze un colț al vestonului cu degetele: — Subțire, de vară, — constată ea. Mai merseră un timp în tăcere. Apoi ea îl cuprinse pe milițian într-o privire și spuse: — Și vezi, vara purtați halne deschise, albe ca aștea apăre de dogore. Iarna, uite să vezi mnea că vă da haine închise că adur căldură.

Milițianul tăcea și asta o cam supăra: — Poate crezi că-ți minț eu?... Milițianul își potrive încerca curelele. Lea Anica le privi cam mirată și fără prietenie: — Și aveți și curele. De, trebuie și ele — mai agăți un pistol, mai una alta... Trebuie, trebuie și ele. — continuă ea cu un glas deosbiț de conșvins cu care vorbea tot mai despre lucrurile de care nu era convinsă.

Milițianul rîse și pentru că ajunseseră de mult pe strada ce răspundea la drumul ce ducea spre sat, o bătu ocrotitor pe spinare și-i spuse pe unde să apuce.

Lea Anica merse un timp pe stradă, apoi se opri amînîndu-și că are de făcut niște cumpărături. Intră într-un „magazin mixt” și ceru o porceche de bocanci. În timp ce vînzătoarea, o femeie între două vîrste, lega cutia în care erau bocancii, lea Anica puse deodată palma pe mîna ei și spuse: — Dumneața ai copil la depărtare, în armată sau în școl.

Vînzătoarea o privi uimită. — Am, în armată, da de unde știi? — Am eu semnele mele, se zgîrci bătrîna în lămuriri. Dar pentru că vînzătoarea o privi și mai ultimă, ea se înduplecă: — Vezi, cînd plimbiști șfoara și legași ochiul la nod, l-ai mingliat, nodul, cu deștele și ți-a fugit pe obraz dor de mamă ce trimite pachet la copil.

Luă bocancii, îi infundă în papornă, apoi începu să se plimbe prin fața rafturilor. — Aveți și drîi, și „diagonal mărinăresc”, de asta e și la noi la cooperativă, de ce moartea i-o fi zicînd așa? Și pînă de saci, — începu ea să-i explice vînzătoarei ce are în rafturi. Se opri în fața unei stambe închise. — E stamba neagră bună pentru soare să poarte doliu după nurori. La măsoră-mi de-o fustă. În timp ce vînzătoarea așeza metrul deasupra stambei, lea Anica glumi: — Să nu'tînzî de stamba mamă, că-ți întinde dumneață zilele... — Fă dacă mi le-tînzî, întînd și eu, rise vînzătoarea, măsurînd exact.

Lea Anica băgă și stamba în papornă și se îndreptă spre ușă. Cînd era să iasă, vînzătoarea, curerită, o opri: — Auzi, ia mai rămîi. Și eu stau la doi kilometri de oraș, la țară, în Valea Danului. Ne-au venit niște bocanci mai buni pentru țară, „monolit”, au pielea mai prinsă de tălpi și se răfucise mai bine cu apa și piștele. De asta am luat și eu, ia și dumneața.

Lea Anica schimbă bocancii și cînd ajunse la ușă, îi scoase din papornă și-i explică lui Tuflăci, — el sta afară: — Are și mnea la fel... Porni cu pas sălătat și vesel pe stradă ce răspundea la drumul ce ducea în sat. — Și cu toate că soarele sta să apună și casele, copacii și dealurile aveau umbre lungi, mai înlă place să-mi închipui că soarele e în crucea prinziului și lucrurile au umbre mici sau n-au de loc, și o întîmpinai pe lea Anica limpeză, calde și blînde.

Trecu mai departe. Începu căldura și ea văzu niște oameni adunați în fața unui centru de rău-ritoare. Se așeză la coadă iar cînd îi veni rîndul, întinse banii fără să spună nimic pentru că nu știa ce se da. I se întinse o sticlă cu suc, ea îl bău și după aceea ridică dreapta în sus, aprobator încuivîndu-i existența: — Bun!

Și mai ceru o sticlă. Apoi plecă pe trotaur oprindu-se din cînd în cînd la cite o vitrină. Însă în treacă, cu nu cumva să vadă vreun obiect pe care să nu și-l poată explica, și e-o tulburare. Totuși, cu toate prevederile luate, într-un loc ochii ei se lipiră de un lucru care i se păru ciudat. Se mai uită un timp la el cu minie și răutate, apoi intră în magazin și întrebă supărată cit face. Cum costa numai zece lei, îl cumpără și-l infundă cocosiindu-l în papornă, parcă răzbuindu-se pe el.

Era un abajur. Pe urmă nu se mai uită de loc la vitrine. Se apropia de linia orașului. Mergea printre clădirile mari și pe față i se vedea o admirație și o bucurie civițioasă prin care mărturisea că toate lucrurile care mărturisea că toate lucrurile care o înconjoară dacă sint așa, înseamnă că așa trebuie să fie, n-au de ce să se rușineze pentru că sint ciudate, ea se împacă cu ele. Se împacă dar nici ele să nu se arate dîșmănoase. Mergea și ți se părea că în fața și în spatele ei se rostogolesc valuri de bucurie și bunătațe.

Ajunse la miliția raională și își schimbă buletinul în fața unui gheșu unde un sergent glumi prietenos în legătură cu vîrsta ei. Iar lea Anica rămase multumită de răspunsul pe care-l dase: „Anul, ca banul mamă, — se duce”.

Pleacă de aici cu și mai mult curaj și încredere. Începu să privească din nou vitrinele zăbovind

de data asta mult timp în fața lor. Cînd vedea ceva necunoscut, îi arunca o privire cam de sus, îngăduitoare și blîndă, se depărta repede și spunea liniștitor, ca de obicei: — Diferite lucruri...

Cînd impresiile o obsoră și ea simți nevoia să le judece și să se odihnească. Se așeză într-un loc mai tîmpit pe trotaur și cu un s-ar fi așezat pe buza goselei. Se gîndi o bucată la ce văzuse și apoi adormi. Căteul se tolni alături. Peste vreun ceas, un ceas și ceva, o trezi un milițian. Ea se frecă la ochi, își dădu seama unde se află, sări speriată în picioare și-i întinse milițianului buletinul. Acesta îi citi, o îndemnă să se ducă acasă și-i spuse că-i arată el drumul. Lea Anica mergea alături și după ce se desfăcu bine din somn începu să-i cerceteze un colț al vestonului cu degetele: — Subțire, de vară, — constată ea. Mai merseră un timp în tăcere. Apoi ea îl cuprinse pe milițian într-o privire și spuse: — Și vezi, vara purtați halne deschise, albe ca aștea apăre de dogore. Iarna, uite să vezi mnea că vă da haine închise că adur căldură.

Milițianul tăcea și asta o cam supăra: — Poate crezi că-ți minț eu?... Milițianul își potrive încerca curelele. Lea Anica le privi cam mirată și fără prietenie: — Și aveți și curele. De, trebuie și ele — mai agăți un pistol, mai una alta... Trebuie, trebuie și ele. — continuă ea cu un glas deosbiț de conșvins cu care vorbea tot mai despre lucrurile de care nu era convinsă.

Milițianul rîse și pentru că ajunseseră de mult pe strada ce răspundea la drumul ce ducea spre sat, o bătu ocrotitor pe spinare și-i spuse pe unde să apuce.

Lea Anica merse un timp pe stradă, apoi se opri amînîndu-și că are de făcut niște cumpărături. Intră într-un „magazin mixt” și ceru o porceche de bocanci. În timp ce vînzătoarea, o femeie între două vîrste, lega cutia în care erau bocancii, lea Anica puse deodată palma pe mîna ei și spuse: — Dumneața ai copil la depărtare, în armată sau în școl.

Vînzătoarea o privi uimită. — Am, în armată, da de unde știi? — Am eu semnele mele, se zgîrci bătrîna în lămuriri. Dar pentru că vînzătoarea o privi și mai ultimă, ea se înduplecă: — Vezi, cînd plimbiști șfoara și legași ochiul la nod, l-ai mingliat, nodul, cu deștele și ți-a fugit pe obraz dor de mamă ce trimite pachet la copil.

Luă bocancii, îi infundă în papornă, apoi începu să se plimbe prin fața rafturilor. — Aveți și drîi, și „diagonal mărinăresc”, de asta e și la noi la cooperativă, de ce moartea i-o fi zicînd așa? Și pînă de saci, — începu ea să-i explice vînzătoarei ce are în rafturi. Se opri în fața unei stambe închise. — E stamba neagră bună pentru soare să poarte doliu după nurori. La măsoră-mi de-o fustă. În timp ce vînzătoarea așeza metrul deasupra stambei, lea Anica glumi: — Să nu'tînzî de stamba mamă, că-ți întinde dumneață zilele... — Fă dacă mi le-tînzî, întînd și eu, rise vînzătoarea, măsurînd exact.

Lea Anica băgă și stamba în papornă și se îndreptă spre ușă. Cînd era să iasă, vînzătoarea, curerită, o opri: — Auzi, ia mai rămîi. Și eu stau la doi kilometri de oraș, la țară, în Valea Danului. Ne-au venit niște bocanci mai buni pentru țară, „monolit”, au pielea mai prinsă de tălpi și se răfucise mai bine cu apa și piștele. De asta am luat și eu, ia și dumneața.

Lea Anica schimbă bocancii și cînd ajunse la ușă, îi scoase din papornă și-i explică lui Tuflăci, — el sta afară: — Are și mnea la fel... Porni cu pas sălătat și vesel pe stradă ce răspundea la drumul ce ducea în sat. — Și cu toate că soarele sta să apună și casele, copacii și dealurile aveau umbre lungi, mai înlă place să-mi închipui că soarele e în crucea prinziului și lucrurile au umbre mici sau n-au de loc, și o întîmpinai pe lea Anica limpeză, calde și blînde.

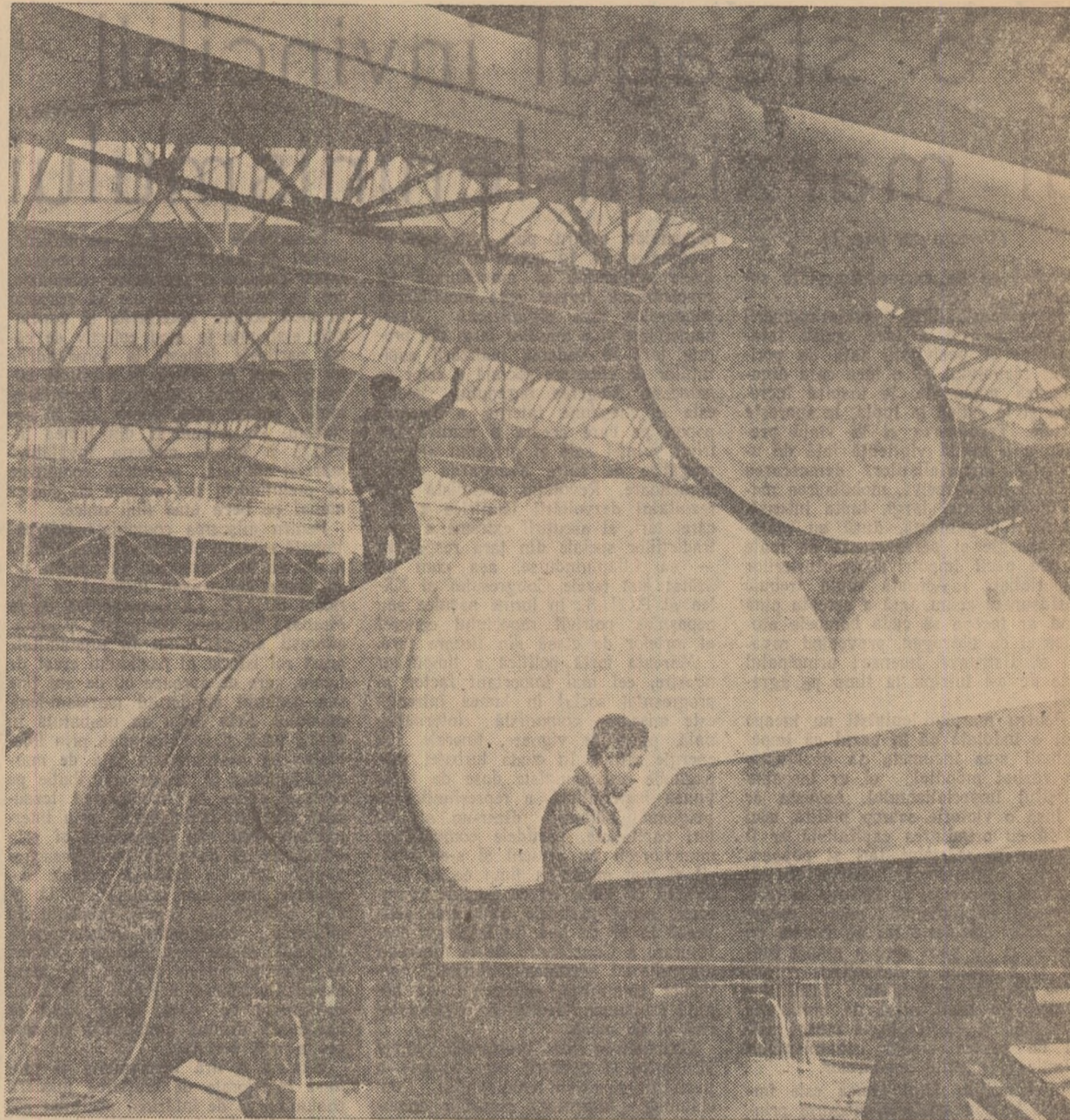
Trecu mai departe. Începu căldura și ea văzu niște oameni adunați în fața unui centru de rău-ritoare. Se așeză la coadă iar cînd îi veni rîndul, întinse banii fără să spună nimic pentru că nu știa ce se da. I se întinse o sticlă cu suc, ea îl bău și după aceea ridică dreapta în sus, aprobator încuivîndu-i existența: — Bun!

Și mai ceru o sticlă. Apoi plecă pe trotaur oprindu-se din cînd în cînd la cite o vitrină. Însă în treacă, cu nu cumva să vadă vreun obiect pe care să nu și-l poată explica, și e-o tulburare. Totuși, cu toate prevederile luate, într-un loc ochii ei se lipiră de un lucru care i se păru ciudat. Se mai uită un timp la el cu minie și răutate, apoi intră în magazin și întrebă supărată cit face. Cum costa numai zece lei, îl cumpără și-l infundă cocosiindu-l în papornă, parcă răzbuindu-se pe el.

Era un abajur. Pe urmă nu se mai uită de loc la vitrine. Se apropia de linia orașului. Mergea printre clădirile mari și pe față i se vedea o admirație și o bucurie civițioasă prin care mărturisea că toate lucrurile care mărturisea că toate lucrurile care o înconjoară dacă sint așa, înseamnă că așa trebuie să fie, n-au de ce să se rușineze pentru că sint ciudate, ea se împacă cu ele. Se împacă dar nici ele să nu se arate dîșmănoase. Mergea și ți se părea că în fața și în spatele ei se rostogolesc valuri de bucurie și bunătațe.

Ajunse la miliția raională și își schimbă buletinul în fața unui gheșu unde un sergent glumi prietenos în legătură cu vîrsta ei. Iar lea Anica rămase multumită de răspunsul pe care-l dase: „Anul, ca banul mamă, — se duce”.

Pleacă de aici cu și mai mult curaj și încredere. Începu să privească din nou vitrinele zăbovind

Aspect din atelierul de vagoane-cisterne, la Uzinele „23 August” din Capitală

PATOSUL SIMPLITĂȚII

Tănase Ștefan lucrează în secția de vagoane a Uzinelor „23 August” într-o brigadă de tineri fruntași în trecerea socialistă. Chipul lui deschis și sincer, privirea vie, inteligentă și vorba dulce moldovenească îl îndeamnă pe reporterul ocolesit de dimensiunile locului de muncă, să-i caute fără înfrîngere prietenia. Așa se simte mai în siguranță, devine volubil... Colosii impresionanți de fier căptătoare, reporterul începe să deosebească un șasiu de scheletul unei cabine de cisterne.

Pămînt puțin, șase copii... Primul a plecat la meserie înainte cel mare. În 1950 cînd de abia intrase și el la cîntărește ajutor la Electroaparatură, toamna, a venit să-l la pe Ștefan la învîntură. Așa s-a înscris la Școala profesională de la Tohanul Vechi. Centrul școlar Orașul Stalin l-a reabilitat la uzina din Capitală cu calificarea de lăcătuș mecanic. Căllăii frați? Al treilea e muncitor la calea ferată, al patrulea a rămas pe lângă părinți care sint în învîntură (de undă i-au scris să se pregătească pentru înfrîngerea gospodăriei colective). Mezinii: sora a plecat în toamna asta la o școală profesională la Huși, iar puștii n-a terminat cursul elementar. Alte amănunte? Anul trecut s-a căsătorit cu Virginia Radu, tot lăcătuș de meserie, (lucrează și ea în hala de vagoane la asamblarea cabinelor de cisterne pentru coman-

da R.D.G.). Dar dacă vreau s-o cunoșc trebuie să mă întorc acasă, Virginia e încă în concediu de naștere.

Pe fecior îl cheamă Nicolae, abea a împlinit două luni și i-au cumpărat landou pentru plimbare.

Ce planuri de viitor au ei și Virginia? — Toată ziua Tănase începe să ridă. — Eu, să-i fac un palton de urson. Ea, să-mi cumpere un costum de seară la patria noastră. Dar asta înțeleges după ce terminăm rata la mobila de dormitor și bucatărie. Pentru primăvara viitoare, motoreta ar fi o perspectivă... Planuri mai serioase?

— Să mă înscriu la liceul seral, să-mi termin studiile. Asta-i tot. Ce să mai poartesc? Și-și loveste una de alta mînușile enorme de lucru, ca și cum m-ar da să înțeleg, că mai are și alte treburi care nu suferă înțelegere. De pildă să treacă pe la Comitetul de U.T.M. al uzinei. E vorba de o înfrîngere a tinerilor, cu delegații, care au participat la Congresul Uniunii Tineretului Muncitor. În calitate de U.T.M. pe atelier? Nu are nimic de povestit. Băieții l-au ales și-l ajută de cite ori se iese probleme de muncă, de viață.

Totuși... Bănuind din nou aceeași întrebare

Reportaj de GICA IUTEȘ

da R.D.G.). Dar dacă vreau s-o cunoșc trebuie să mă întorc acasă, Virginia e încă în concediu de naștere. Pe fecior îl cheamă Nicolae, abea a împlinit două luni și i-au cumpărat landou pentru plimbare.

Ce planuri de viitor au ei și Virginia? — Toată ziua Tănase începe să ridă. — Eu, să-i fac un palton de urson. Ea, să-mi cumpere un costum de seară la patria noastră. Dar asta înțeleges după ce terminăm rata la mobila de dormitor și bucatărie. Pentru primăvara viitoare, motoreta ar fi o perspectivă... Planuri mai serioase?

— Să mă înscriu la liceul seral, să-mi termin studiile. Asta-i tot. Ce să mai poartesc? Și-și loveste una de alta mînușile enorme de lucru, ca și cum m-ar da să înțeleg, că mai are și alte treburi care nu suferă înțelegere. De pildă să treacă pe la Comitetul de U.T.M. al uzinei. E vorba de o înfrîngere a tinerilor, cu delegații, care au participat la Congresul Uniunii Tineretului Muncitor. În calitate de U.T.M. pe atelier? Nu are nimic de povestit. Băieții l-au ales și-l ajută de cite ori se iese probleme de muncă, de viață.

Totuși... Bănuind din nou aceeași întrebare

da R.D.G.). Dar dacă vreau s-o cunoșc trebuie să mă întorc acasă, Virginia e încă în concediu de naștere. Pe fecior îl cheamă Nicolae, abea a împlinit două luni și i-au cumpărat landou pentru plimbare.

Ce planuri de viitor au ei și Virginia? — Toată ziua Tănase începe să ridă. — Eu, să-i fac un palton de urson. Ea, să-mi cumpere un costum de seară la patria noastră. Dar asta înțeleges după ce terminăm rata la mobila de dormitor și bucatărie. Pentru primăvara viitoare, motoreta ar fi o perspectivă... Planuri mai serioase?

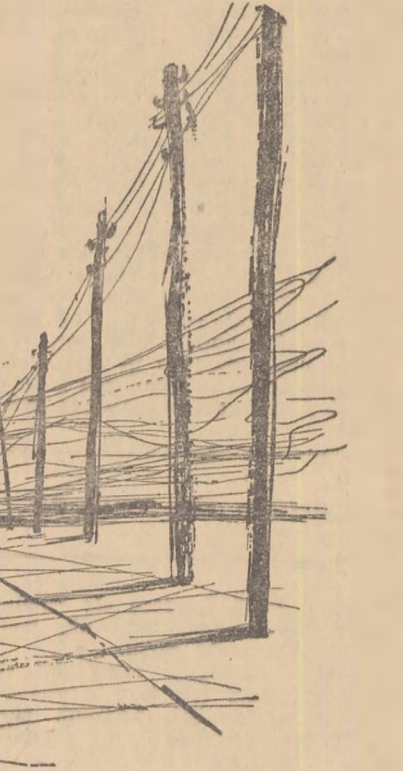
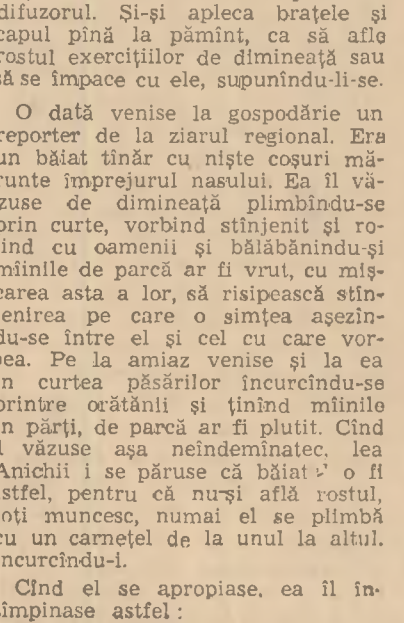
— Să mă înscriu la liceul seral, să-mi termin studiile. Asta-i tot. Ce să mai poartesc? Și-și loveste una de alta mînușile enorme de lucru, ca și cum m-ar da să înțeleg, că mai are și alte treburi care nu suferă înțelegere. De pildă să treacă pe la Comitetul de U.T.M. al uzinei. E vorba de o înfrîngere a tinerilor, cu delegații, care au participat la Congresul Uniunii Tineretului Muncitor. În calitate de U.T.M. pe atelier? Nu are nimic de povestit. Băieții l-au ales și-l ajută de cite ori se iese probleme de muncă, de viață.

Totuși... Bănuind din nou aceeași întrebare

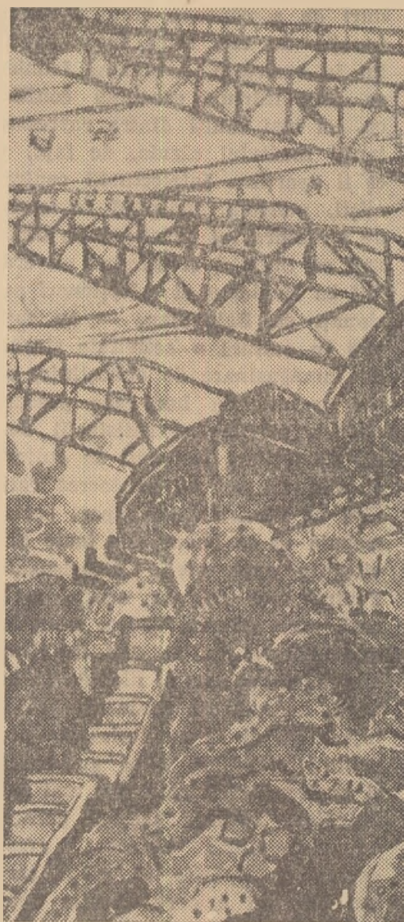
minarea ar fi mai groasă, și flacăra ar fi mai mare.

Tomcal de aici, de la această bucurie a umirilor, pleacă și necazurile ei. Pentru că încrîunșite și ea nu putea spune ce e bine și ce e rău nu avea o părere stabilită despre lucruri sau fapte. Fiecare întîmplare aducea cu alta pe care o mai văzuse dar din ea rășărea și un colț neștut care sfîșia cenusiul liniștor al lipsei de nouitate în care ea voia s-o înfășoare. Și ea nu putea osîndi sau încuivîna nimic pînă la capăt pentru că toate erau noi și ea rămînea în fața lor lipsită de apărare.

De cite ori vedea un tractor sau o combină sau altă mașină a gospodăriei, pe fața ei se așterea o înțelegere blîndă, aproape rugătoare prin care ea voia să spună că le încuivîntăză mașinilor existența, dar în schimb acestor încuivîntări, cere îndurare, vrea ca ele, mașinile, să nu-i mai dezvăluie

Desene de EUGEN MIHAESCU

SIMONA VASILIU-CHINTILA

„La barajul Hidrocentralei Bicaz”

(Din „Expoziția anuală de grafică”)

Sub steagul invincibil al marxism-leninismului

(Urmare din pag. 1)

mondial sa fie exclus din viața societății. Ideea posibilității preîntâmpinării războiului este o idee opusă fatalismului și pasivității față de pericolul războiului...

Pentru marxștii-leniniști nu încape nici o îndoială că în cazul că imperialismul s-ar încumeta să dezlănțuie un război mondial...

În condițiile când lumea este împărțită în două sisteme, singurul principiu just în relațiile internaționale îl constituie principiul coexistenței pasnice...

Consfățuirea de la Moscova s-a ocupat multilateral de problemele dezvoltării mișcării de eliberare națională...

Consfățuirea a îmbogățit tezaurul marxism-leninismului cu teza nouă, de o considerabilă importanță, privind formarea statului de democrație națională...

popoarelor pentru pace, libertate și progres social. În aceste condiții partidele comuniste și muncitorești își concentrează forțele spre mobilizarea popoarelor...

Marea forță politică a timpurilor noastre, cel mai important factor al progresului social în lumea întreagă este mișcarea comunistă internațională...

Occupându-se de problemele luptei ideologice și apărării mai departe a purității marxism-leninismului, Consfățuirea înarmază partidele comuniste și muncitorești în lupta pe care trebuie să o ducă și de acum înainte împotriva revizionismului...

În același timp, Consfățuirea a atras atenția asupra caracterului dăunător al dogmatismului și sectarismului...

Creșterea rindurilor partidelor comuniste și întărirea lor organizatorică, victoria partidelor comuniste dintr-o serie de țări în lupta împotriva devierilor...

De peste un secol, de când Marx și Engels au lansat chemarea „Proletari din toate țările, uniți-vă!” și până în zilele noastre...

Necesitățile asigurării permanentei unități de voință și acțiune, interesele luptei comune a partidelor comuniste...

Pentru mișcarea comunistă internațională este un puternic izvor de forță faptul că în avangarda sa pășește un asemenea detașament încercat ca glorioși P.C.U.S. La Consfățuirea de la Moscova...

Nutritiv o ură inverșunată și profund îngrijorare de creșterea mișcării comuniste și de întărirea pozițiilor socialismului în lume...

În Bietul Ioanide, G. Călinescu a creat nu numai un îndotat tablou la un nivel superior — depășindu-și astfel mult și în bine, precedesorii...

Alături de celelalte partide comuniste și muncitorești, partidul nostru, sub conducerea Comitetului său Central...

Stegul mișcării comuniste internaționale este marxism-leninismul. Aceasta învățătura și-a dovedit măreața sa forță transformatoare...

Trădarea aceasta a fost posibilă, înainte altele, și pentru că intelectualitatea la care ne referim, intelectualitatea burgheză...

Viața Uniunii Scriitorilor

Comisia pentru literatura minorităților naționale a Uniunii Scriitorilor a organizat o sesiune largă în cadrul căreia s-a discutat ultimul volum de versuri „Orizont” al poetului Meluz Jozsef...

Simbătă 10 decembrie, orele 17, are loc sesiunea de lucru a comitetului „Nicolae Labis”...

Doi ipostaze ale intelectualului în „SCRINUL NEGRU”

despre cultură. Cultura, în accepțiunea sa, e, în primul rând, un act de creație...

Într-un fel, în Scrinul negru, autorul epuizează această problemă prin destinul lui Hagienus...

Gravitatea crimei comise de acești intelectuali prin pactizarea cu fascismul nu apare acum...

Puncte de vedere

În cele două ipostaze ale condiției intelectuale, unul din meritele majore ale cărții...

Sufletele improvizate diatribe împotriva burghezo-moșierimii și a imperialismului...

UN NOU ROMAN DE GABRIEL CHEVALLIER

După ce în „Clochemerle” a satirizat fără cruțare burghezia rurală, după ce în „Teama” a demascat — pe cu totul alt ton — războiul...

Petele lui Chevallier, ca și părinții, liturile și prietenii lor, locuiesc în cel mai șic cartier al Parisului...

Spre deosebire de „Clochemerle”, unde gravitate cu apa tare a unei ironii corosive...

Principala „dramatis persona” este Dominique Sartier, fiica unui multimilionar industrialist...

„O fată frumoasă este un atu important pentru părinți, care fac din căsătoria

meniu destul de limitat și îngust, exact uit de îngust este un pat: eroina noastră trece prin brațele unui respectabil număr de amanți...

De această delicată operație, urmează să se ocupe o pioasă doamnă de Beauportus (de Beauportus!), specialistă în materie...

În sfârșit, mai e și o patra soluție: Dominique s-a născut copilul și s-a lăsat păstrează, înfruntând toate prejudecățile...

„Trebuie să te naști în mizerie, spune tata, ca să-ți suporți ușor. Nevoiașii din naștere au asupra noastră avantajul că s-au obișnuit cu situația în care se află...”

„Norocul lor că se bucură de ajutorul religiei, completează mama. Cei umili sînt foarte răsfățați în sfînta scriptură...”

„Dominique a fost și ea răsfățată — și nu în sfînta scriptură — și nu s-a bucurat de privilegiul de a fi fost nevoiaș din naștere...”

Hubert face figură aprinsă în romanul lui Chevallier. El nu aparține clasei fericirii posedării...

Cartea lui Chevallier este o lungă galerie de portrete, ca acelea ale familiei Sartier și a prietenilor lor...

Și dacă această revelație o are o fată din strîmțel cerc al celor 200 de familii, este ușor de dedus cum stau lucrurile în rest...

Și dacă această revelație o are o fată din strîmțel cerc al celor 200 de familii, este ușor de dedus cum stau lucrurile în rest...

Și dacă această revelație o are o fată din strîmțel cerc al celor 200 de familii, este ușor de dedus cum stau lucrurile în rest...

Și dacă această revelație o are o fată din strîmțel cerc al celor 200 de familii, este ușor de dedus cum stau lucrurile în rest...

Și dacă această revelație o are o fată din strîmțel cerc al celor 200 de familii, este ușor de dedus cum stau lucrurile în rest...

Și dacă această revelație o are o fată din strîmțel cerc al celor 200 de familii, este ușor de dedus cum stau lucrurile în rest...

Și dacă această revelație o are o fată din strîmțel cerc al celor 200 de familii, este ușor de dedus cum stau lucrurile în rest...

Și dacă această revelație o are o fată din strîmțel cerc al celor 200 de familii, este ușor de dedus cum stau lucrurile în rest...

Și dacă această revelație o are o fată din strîmțel cerc al celor 200 de familii, este ușor de dedus cum stau lucrurile în rest...

Și dacă această revelație o are o fată din strîmțel cerc al celor 200 de familii, este ușor de dedus cum stau lucrurile în rest...

Și dacă această revelație o are o fată din strîmțel cerc al celor 200 de familii, este ușor de dedus cum stau lucrurile în rest...

Și dacă această revelație o are o fată din strîmțel cerc al celor 200 de familii, este ușor de dedus cum stau lucrurile în rest...

Govora

Potcovarul

Potcovarul prinde genunchii copita calului. Potcovarul solemn, la răscrucile serii, ridică brațul drept. Pe brațul lui, un vechi tatuaj: o dansatoare albastră care se rotește și se rotește mereu...

Apoi calul pleacă — și potcova scînteiază-n galopul pînă la frasin, și mai departe de frasin, lîngă fîntînă, și mai departe de fîntînă, pe cer. Și potcova strălucește-n slăvi, singuratecă...

(Din ciclul „Colectiviști”) Florin MUGUR

N. MINEI

IULIA ONIȚA „Portret de muncitoare” Eugen LUCA

CRONICA DRAMATICĂ

„INTOARCEREA” de Mihai Beniuc

(Teatrul Municipal)

„Intoarcerea” duce mai departe preocuparea dramaturgiei noastre pentru evocarea trecutului de luptă al comunistilor. De astădată efortul autorului dramatic nu se limitează la descrierea unor momente din istoria eroică a mișcării muncitorești din țara noastră. Reconstituirea unor pagini ilustrative din perioada „anilor negri” a mai făcut obiectul unor piese românești recente. „Intoarcerea” nu se oprește la memorialistica emoțională, ci leagă continuu trecutul cu prezentul, având în vedere personaje cu o viață sultetască neolotă de complicații. Eroii piesei nu apar ca date mutabile, fiind, dimpotrivă, delinși în lumina unor vii mișcări psihologice. În scenă nu se produc maltratarea spectaculoasă și nici nu se face uz de explozie patetice, ceea ce nu aduce neodreptăți pe deplin conturării unor gesturi de un profund eroism uman. Pentru a realiza în piesa sa figuri autentice de comunisti, Mihai Beniuc s-a preocupat ca personajele sale să fie oameni, cu biografii personale complexe, cu trăsături și arderi interioare. Dănilă Bulz, vechi și încercat luptător ilegalist, își dezvăluie dimensiunile morale străbătând, alături de tovarășii săi mai tineri, situații dintre cele mai dramatice. Momentele de tristețe adică dau un puternic relief concluziilor sale merite

nea construcție a cerut cu necesitate crearea unor elemente simbolice destinate să marcheze etapele drumului parcurs și să înregistreze modificările survenite. O astfel de funcție simbolică o îndeplinesc unele personaje episodice care apar și revin pentru a sublinia marea dezvoltare procesului politico-social determinant în evoluția eroilor principali ai dramei. Simbolică este și încadrarea acțiunii (cu excepția unui singur tablou) în „locuri” fixe (dealul Feleacului și fabrica „Plugul”) în care personajele revin pentru a măsura trecerea timpului și a sublinia sensul ascendent al istoriei. Sensul istoric al acțiunii este de altfel dominant în această piesă, în care tendința istorismului pitoresc lipsește cu desăvîrșire.

Evocarea trecutului este provocată pentru a da delectare unor probleme de via actualitate. Căzută comunistului Savu Dalea, unul dintre eroii principali ai piesei, este în acest sens, concludent. După o gravă maladie care l-a sustras vreme îndelungată vieții normale, Savu se întoarce în luptă fără să fi înțeles marea gravitate a momentelor sale de soviaală. Beniuc a scris un remarcabil monolog pentru acest erou complex, monolog în care nararea unei clipe de ezitare pe front se desășoară pe tensiunea evidentă a autoanalizei. Savu povestește altceva dar pe măsură ce vorbește, el descoperă zădăric semniificația covârșitoare a celor ce l-au întâmpinat cândva și începe să distingă sensul actual al greșelii săvârșite pe front. Întreaga retrospectivă pe care o întreprinde cei trei eroi comunisti ai piesei se întindează pe autoanaliză și are în vedere reliefarea unor învățăminte valabile pentru zilele noastre. „Lupta n-a încetat, dușmanul n-a depus armele, lupta continuă”, aceasta este concluzia majoră a revederii unor episoade de viață mai vechi și mai cu seamă a umărării mișcării unor caractere în coordonatele istorice ale epocii noastre. Într-o asemenea viziune revoluționară sînt zugrăvite imagini din lupta grea a comunistilor în anii diciturii fasciste. Tabloul zguduitor din închisoare sau alte momente care amintesc grele jertle, nu pierd nici un moment perspectiva optimistă, caracterul exemplar și mobilizator.

Este evident că pornind la construcția unei asemenea piese, cu un amplu program ideologic, Mihai Beniuc a întâmpinat nu puține dificultăți, fiind de respectarea specificului teatral. Prima formă a dramei, fragmentar publicată în presă, deținea un material dramatic bogat dar totodată stult. Autorul și-a remodelat manuscrisul după primul contact cu colectivul teatral, aducînd substanțiale îmbunătățiri profilului scenic al operei sale. În forma sa actuală tensiunea dramatică a „Intoarcerii” a câștigat limens, dar textul prezintă încă slăbiciuni arhitecturale. Astfel primul și ultimul tablou, (și mai cu seamă ultimul) au devenit mult prea succinte. Finalul piesei apare intructivă precipitat și este, oricum, exprimat în raport cu succenta tablourilor anterioare. De aci derivă și neajunsul caracterologic: momentul „Intoarcerii” lui Savu la intransigența revoluționară nu se bucură de spațiu și a dincimea cuvenite, iar textul sumer rezervat Magdei reduce simțitor din înțeles și autenticitatea personajului. Concentrarea maximă a unor tablouri de evocare a dăună la o oarecare sim-

plificarea a lucrurilor, evidentă în unele laturi ale prezentării luptei ilegale (indeosebi în tabloul lui Filip Maruta). Asemenea carente vor fi desigur, depășite într-o ultimă formă a piesei lui Mihai Beniuc, utilizîndu-se experiența primei transpuneri scenice, cu toate învățămintele sale. Spre deosebire de comedia „In Va-

GEORGE MARUTA
în rolul lui Filip

lea Cucului”, în care Beniuc a recurs anume și stăruitor la mijloace de expresie opuse liricii, „Intoarcerea” este o piesă de sinteză a preocupărilor de gen multilateral, care au caracterizat ultimii ani de activitate ai scriitorului. Într-adevăr observația realistă cu remarcabile implicații satirice, epul dens și dramaticul viu s-au însoțit de astă dată și au chemat, fără ostentație, participarea activă a fiorului liric. „Intoarcerea” a selectat cu superba avariaje a operei teatrale, elemente ale prozei și accente ale poeziei într-o țesătură tragică. Parințata înaltă a operei lui Beniuc a prezidat această reuniune a instrumentelor scrisului său.

La Teatrul Municipal, direcția de scenă (Ion Olteanu) are meritul de a se fi preocupat continuu de ilustrarea ideilor care influențează textul dramatic. Fără a fi neglijat sublinierea elementelor simbolice care încadrează piesa, regia a căutat să dea spectacolului un caracter popular, în care subtextul aduce umor al unor replici să capete relief și culoare. O ferocitate stilizată a decorurilor (Gh. Steănescu) în tablourile de evocare și crearea unui decalaj de luminozitate între momentele din trecut și cele de astăzi, au evidențiat intenția de a distinge plastic cele două planuri ale acțiunii. Ion Olteanu s-a străduit să realizeze omogenitatea interpretării, evitînd detașarea unor personaje cu un text mai avantajos de restul ansamblului. Trebuie să remarcăm tratarea deosebit de atentă a unor roluri episodice și, în această ordine de idei, creațiile lui Carol Kron (Colțun), G. Andreescu (Cuțunache), Adrian Georgescu (Uteciuc) condannat la moarte), Ica Matache (Cătălina), Rodica Suciu (Maria).

În realizarea lui Dănilă Bulz tentația pedalară pe latura pitorescă a personajului a fost sever respinsă de către Ștefan Ciubotărășu. Deși Bulz este rîdă bună cu Ionuță Căbulea din Valea Cucului, înfulepău-neea sa nativă cunoaște o anumite inobilitate, rezultat al căării eroului în lupta revoluționară a proletariatului. Tocmai pe această linie se dezvoltă creația lui Ciubotărășu care conțera bătrînelul Bulz farneuc umanității intransigente. Se simte particulara distincție a omului simplu în jocul lui Ciubotărășu, care izvorăște din simțămîntul răspunderii, evidențiat în fiecare replică, în fiecare gest al comunistului Dănilă Bulz. Pentru Septimiu Sever rolul lui Savu Dalea a însemnat încă un pas în direcția simplității și autenticității jocului, încă un efort în străduința sa vădită de a re-

nușă la artilerile vechii sale maniere. Actorul pare însă urmărit de ideea ocotrii emoției, ca și cum s-ar teme de vecinătatea zonelor afective cu melodrama. Succesul pe care-l reputează în scena desparțirii de pe Feleac (după moartea lui Merez) ne îndreptățește să credem într-o nouă etapă în creațiile lui Septimiu Sever. Din păcate, momentele bune alternează în spectacol cu brusce scaterări de ton, care minează unitatea rezilării unui rol ducil. O concepție unitară, riguros urmărită, se evidențiază în jocul lui George Măruță (Filip Lungocea) care colorează cu neașteptate neliniști evoluția sinuoasă a unui caracter negativ. Nelinișită, nesigură este și vocea fiorului liric în interpretarea Ginei Petril, ceea ce acordă personajului un caracter interesant, cu unele adincimi. Petre Gheorghiu relatează în „Intoarcerea” unul din rolurile sale tonice, fără mari complicații, susținute de impetuozitatea sa cu tonuri profunde. Ileana Predescu a servit cu conștiinciozitate un rol de proporții modeste, în vreme ce Ionescu Gion a creionat excelent două scurte personaje.

Discontinuitatea acțiunii în tablourile mai ample care grevează asupra ritmului dramatic al spectacolului va putea fi rezolvată după un număr de reprezentații. Este de crezut că avîntul colectivului de la „Municipal” va împlini, în săptămînile ce urmează multe dintre lacunele semnlate. Spectatorul simte adeziunea caldă a interpretărilor în mesajul viu al piesei lui Mihai Beniuc și primește cu un viu interes, prin intermediul actorilor, textul greu de semnificații al anei din zilele mai remarcabile, plene de romantizări despre comunisti și despre încrederea lor în viață.

V. MINDRA

Silvia Popovici în filmul românesc „Darclée”.

FIILM Darclée

Nu putem judeca filmul „Darclée” în afara criteriilor genului. Adică trebuie să lînem seama de intonțiile și de limitele biografiei romanțate. Povestea pe ecran a vieții oamenilor iluștri, mai ales a cîntăreților de renume, atrage un public numeros. Cum se respectă aici caracteristicile genului? Asistăm la emoțiile confruntării cu scena, la lupta cu indoiala, cu nelămurirea vechilor măestri închiștați; asistăm la efortul crinice de a disciplina talentul, de a rezista, în polida unei firi delicate, fragile, canoanelor profesiei, renunțînd la multe satisfacții ale vieții din devoiune pentru muzică, renunțînd chiar la o iubire care nu se putea împăca pînă la urmă cu arta; asistăm în fine la turnee prin marile orașe europene, unde Darclée culege gloriile cuceririi prin talent, prin severitate, prin sacrificarea bucuriilor, constituie un subiect de efect cultivat asiduu de cinematograful.

Este adevărat că autorii filmului (regia Mihai Iacob) evită tentațiile prea facile. Ba mai mult. Se urmărește o idee diriguitoare: pe lângă pilda muncii artistice, înfruntînd oboseala și dorința de a se abandona unor preocupări mai puțin chinătoare, se subliniază puterea sentimentului patriotic, care o animă pe cîntăreașă romîncă Darclée, devenită celebră peste hotare.

Cu o hotărîre nelcnoavată de dificultății provocate de clasele stăpînitoare din România burghezo-mo-

șierească, cosmopolită, opace la artă și rîmor, Darclée luptă pentru înălțarea Operei romîne, pentru afirmarea talentelor naționale atît de înzestrate. Sînt evocate scene de la începuturile muzicii romînești, în care răzbat elanul romantic al unui grup de pionieri.

Modul de relatare permite numai o enunțare a problemelor — în deslășirea concepțiilor artistice, chiar a dilemelor interioare — și solicită, prin natura filmului, intervenția melodramatică (totuși ne-am fi bucurat dacă unele clișee, consacrate de alte filme asemănătoare, ar fi lipsit).

Evidențiem calitățile cinematografice ale scenariului (Constantin Cîrjan, Ionel Hristea). Evenimentele sînt înălțate cu vioiciune, într-un ritm alert, fără insistență de prisos asupra fiecărui sevețe. Este o anumite degajare în succedarea cadrelor, eliminîndu-se discursivitățile, parantezele, utilizîndu-se resursele peliculei pentru deplasări rapide în timp și spațiu, semn de maturitate în metetug a cinematografului noastre. Cî

ascultăm cu această ocazie și voci cunoscute, apreciate ale Operei romîne (rolul principal, Arta Florescu). Plăcute, aprinșile lui Cristea Avram și Victor Rebengiuc, dar ni s-a părut nepotrivită distribuția lui Marcel Anghelescu în Leocavillo.

Din acest film reținem însă în special jocul Silviei Popovici. O cunoaștem din rolurile interpretate cu daruri de mare acțiune pe scena teatrală. Că are capacitatea de a atrăge și profunzimea unor texte prea limpezi, de a transigura episoade neutre sau de a reconsidera momente de intensitate uzate printr-o tratare conceptuală, — am verificat cu alt prilej. De astă dată în „Darclée” ne convinge drama și triumful unei ființe lirave, purtînd cu seninătate povara talentului, oțelită de voioșii exemplar. Sîniem de acord cu cronica din „Contemporanul” că fazele impresionante ale interpretării sînt cele de reconstituire a operei celebre. De la frumuseea rece, de o mîndrie germanică din „Tannhăuser”, la tremurul pasional al Desdemona sau la languroasa vrajă a Tescăi, Silvia Popovici sugerează din cîteva frînturi creații memorabile. O intuiție exactă a convins-o că, dacă în societatea vremii Darclée apăsă ca o femeie oarecare, pe scenă se releva o ființă neobșnuită, torturată de marile obsesii ale artei.

S. DAMIAN

Mai multă atenție

Culegerea de articole „Probleme de teatru și cinematografie”, editată de Institutul Romîno-Sovietic, se bucură de un doozabil înțeles, prezînd trimestrial în traduceri din presa sovietică de specialitate, Dramaturgi, regi-zori, actori și critici gă-sesc în paginile acestei publicații un material prețios pentru activitatea lor. Ultimul număr (iulie—septembrie 1960) oferă cititorului studii și articole semnate de A. Stein, V. Rozov, M. Romm, M. Tihonov ș. a. O bună inițiativă este prezentarea discuției despre „Regie și contemporaneitate”, discuție purtată în paginile revistei „Teatr”. Este regretabil însă că intervenții ample și capitale în această discuție, cum sînt cele ale lui N. P. Akimov și Ruben Simonov, sînt rezumate în puține fraze și nu în modul cel mai concludent. Ar fi necesar, de asemenea, ca traducerea romînești ale textelor să fie mai atent îngrijite. Transcrierea numelor este adeseori greșită (G. Frieda în loc de G. Priede, Vilard în loc de Vilar, Brock în loc de Brook) iar uneori intervin și alte inadvertențe ca, de pildă, situarea montării lui „Hamlet” de către N. Ohlopkov la Teatrul „Valitangov” (unde piesa a fost pusă în scenă de B. Zahava) și nu la Teatrul „Majakovski” cum era corect. Tînd seama de cerințele unei redacții corespunzătoare, publicația „Probleme de teatru și cinematografie” își va ridica nivelul prezentării traducerilor la înălțimea cuvenită însemnătății materialelor reproduse.

Procedee discutabile

Într-o cronică apărută în nr. 44/28 octombrie al revistei „Contemporanul” este supus unei violente analize viziunea regizorală a spectacolului de la Teatrul Național „I. L. Caragiale” cu piesa tinărului scriitor Horia Stancu, „Cînd scapătă luna”. Deși, în ceea ce ne privește, credem că direcția de scenă a spectacolului în cauză vadește meritele și talentul regizorului Vlad Mugur, exprimarea unui punct de vedere deosebit nu se pare, la urma urmei, posibilă. Rîdică, o schimb, obiectivul procedurii utilizat în cronică din „Contemporanul”. Într-adevăr condamnarea aspră a regiei se face fără a se porni de la o amplă și cuprinzătoare analiză a piesei. Judecarea valabilității unei formule scenice dincolo de precizarea judecării de valoare a supra textului literar nu poate stîrni decît mirare înlocuită cu un număr de rînduri grăbite, apreciere analitică a piesei, este omisă din cronică citată. În aceeași cronică este consemnată pasager, într-o jumătate de frază, creația remarcabilă a artistului popular Ion Fîntescuianu, creație care cu greu poate fi uitată de un critic atent.

ȘTEFAN CIUBOTĂRAȘU
în rolul lui Dănilă Bulz

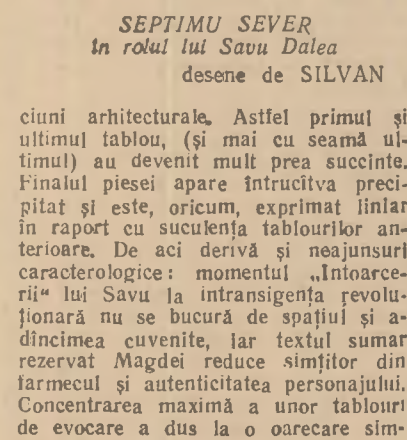
optimiste. Asprimea unora din replicile sale susține căldura cucertorie a cuvintelor de îmbărbătare. Și în construirea altor personaje este evidentă stăruința cu care Beniuc s-a terit de pictura simplificatoare, în alb și negru. Etanul romantic al luptei comunistilor, izvorînd din fervoarea situației celei mai înalte cauze a umanității, nu suportă clișeele dramelor schilleriene. Eroii moderni ai operei romanțului revoluționar cer să fie supuși în scenă, ca și modelele lor din viață, unor ample procese sultetști. Purtători ai unui eoz moral admirabil, ei își dezvăluie substanța făcînd față complicațiilor și evoluînd în locuri bătaților la care participă.

„Intoarcerea” își desășoară acțiunea în numele unei asemenea concepții cu privire la drama contemporană eroică. Spectatorul va reînfrînă în noua piesă a lui Mihai Beniuc tehnica evocării retrospective. Utilizarea unei asemenea construcții capătă, însă, în „Intoarcerea” o semnificație adică și fine, de sarcinile ideologice ale dramei. În primul act (care se petrece în zilele noastre), Dănilă Bulz, Savu Dalea și Magda, comunisti cu o îndelungă activitate, își propun să treacă în revistă viața inginerului Filip Lungocea, care a cerut să fie primit în partid. Lungocea este o vechi cunoștință pe care cei trei bunii prieteni l-au înfrînțit deseori de-a lungul anilor. Întreaga retrospectivă dramatică se săvîrșește astfel în numele vigilenței de clasă. Încetînd de a mai fi un procedeu convențional, această rememorare a unor momente din trecut așază întreaga piesă sub semnul unor înalte obiective. Personajele pozitive și în primul rînd comunistii își conturează profilul moral prin delimitarea continuă față de ipostazele opolitului Filip. Tablourile evocării sînt fondate pe o succesiune de examene etice, la care eroii piesei răspund din ce în ce mai substanțial. În acest chip, întreaga acțiune a piesei capătă o via aă ideologică, iar tractoria etică a eroilor își dezvăluie meritu mai deplin conturul. O aseme-

SEPTIMIU SEVER
în rolul lui Savu Dalea

desene de SILVAN

ciuni arhitecturale. Astfel primul și ultimul tablou, (și mai cu seamă ultimul) au devenit mult prea succinte. Finalul piesei apare intructivă precipitat și este, oricum, exprimat în raport cu succenta tablourilor anterioare. De aci derivă și neajunsul caracterologic: momentul „Intoarcerii” lui Savu la intransigența revoluționară nu se bucură de spațiu și a dincimea cuvenite, iar textul sumer rezervat Magdei reduce simțitor din înțeles și autenticitatea personajului. Concentrarea maximă a unor tablouri de evocare a dăună la o oarecare sim-

Ileana Predescu (Magda), Șt. Ciubotărășu (Dănilă Bulz) și Septimiu Sever (Savu Dalea), într-o scenă din „Intoarcerea” de Mihai Beniuc.

„BĂIEȚII VESELI” de H. Nicolaide

(Teatrul de Stat „Victor Ion Popa” din Brlad)

Comedia deși are un rost reconfortant, de odihnă a spiritului, nu se poate înscrie în sfera artei fără a stîmna gîndirea, fără a „da de lucru” rațiunii și sentimentelor, fără a oferi spectatorului o imagine inedită a realității. Risul are și el un sens — a probator sau demascator — sens care nu aparține exclusiv artei, ci, în primul rînd, însăși vieții. E scopul său educativ.

Comedia lui H. Nicolaide, reușind să răspundă cerinței de a-l face pe spectator să rîdă — și sînt scene la care se rîde copios — nu izbutete întodeauna să-l facă să se și gîndească, să plece de la spectacol cu idei și imagini care să echilibreze bagajul mai mult sau mai puțin greu de giune mai mult sau mai puțin noi. Premisele piesei sînt bune: un colectiv de tip nou are puterea (și datorita) de a transforma pe individul de tip vechi, de a-l ridica la nivelul moral corespunzător nivelului epocii pe care o trăim. Cel trei „băieții veseli” trăiesc cu sentimentul că munca în colectiv implică și munca pentru colectiv. Chiulangi și nepăsătorii, Manole, Băscuță și Popescu-Hent își bat joc de întreaga echipă, dezorganizîndu-i producția, împingînd-o către coada întrecerilor. Dar drumul spre socialism nu e o competiție individuală, ci un efort colectiv, unitar. Cei mai slabi trebuie aduși la înălțimea celor mai buni. De altminteri, „băieții veseli” nu sînt recuperabili, iar înerezta, energia și dragostea lor de viață sînt argumente hotărîtoare care pledează pentru schimbarea lor. Mesterii Udrea, care-și a această sarcină, nu e un pedagog și nici mîcar un om sever, decît să „pună ordine cu orice preț”. Pe băieții lui trebuie, are poate chiar un pic de slăbiciune pentru ei și dragostea presupune încredere, sinceritate. Bătrînul mester își dă seama că a-i ajuta „de sus” pe acești oameni înseamnă a le impune principiile de conduită socialiste și nu a-l convinge de necesitatea însușirii lor. De aceea, prefăcîndu-se a le adopta pre-

ocupările, stilul și limbajul, îl detur-nează treptat și subtil de la preocupările, stilul și limbajul lor. Personajul Udrea este de altfel cel mai bine construit din piesă, cu o complexitate lirică, uman și autentic. El conduce dezvoltul și totuși pasionat, fă-l și sau pe acuns, întregul proces de transformare a mesterilor muncitori din echipa sa. Din pîcote, celelalte personaje nu au consistența lui Udrea. Manole, „seful” chiulangiilor, e pur și simplu lenes și „smecher”, cîtește „Aventurile submarinului Dox” și cade la examenul de la facultate. Dar omul acesta ca să se transforme, trebuie să aibă și ceva bun, o zonă a conștiinței nepervertită, o pasiune, o înălțare frumoză. Pe ce s-ar alina alfel strădania nobilă a mesterului Udrea? În piesă nu se vede, dar spectatorul simte că acest ceva trebuie să existe, că există într-adevăr în conștiința personajului. Autorul, absorbit de latura „bulevardistă” a tinărului a uitat că are a face cu un om viu. Cu atît mai grav cu cît, la sfîrșitul piesei, se sugerează transformarea personajului. Băscuță, personaj mai complex, este părăsit la începutul unei iubiri (?) pentru o studentă aflată la practică în uzină (Ahea). Popescu-Hent și unilaterali (sportiv), căci interesul lui pentru construirea magnetofonului nu poate fi considerat, doicamdată, o trăsătură de caracter. Înfrîntat de „grav” și schematic și frunțatul Minai Iordăchescu, discordant și rece atît în viața colectivă cît și în cea personală. Fetele, Mariana și Anca, colorează piesa, fără a o înlări. Replica vie, adeseori cu un umor de bun gust, (cînd, în reșele nu se alunece în trivial) acoperă unele fisuri din construcție și fragilitatea anumitor personaje.

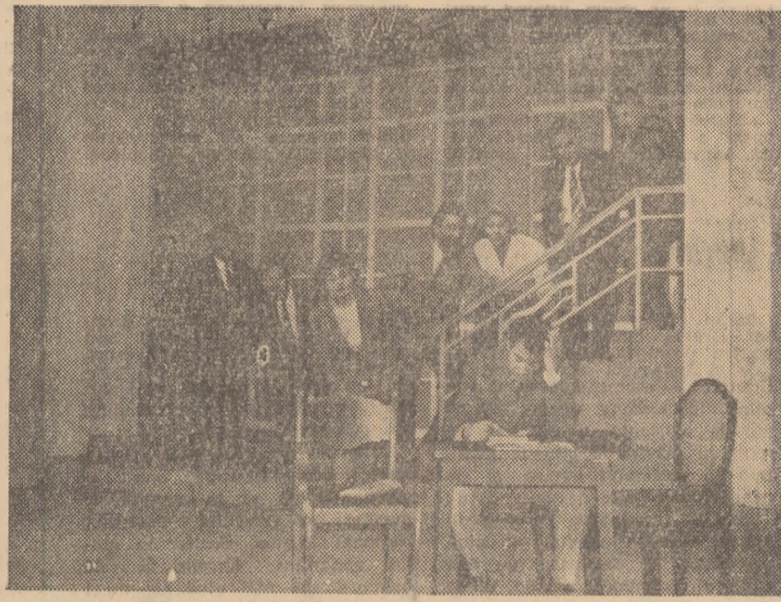
Se observă o similitudine între „Băieții veseli” și „O lună de confort” a lui Șt. Iureș și Ben Dumitrescu. Trei „băieții veseli” cu defecte sînt ajutați să devină oameni. Un băiat trist și sever — cu defecte și el — (Mihai Iordăchescu — Filip Teodorescu) este de asemenea ajutat. Cei care-l ajută e un comunist vechi (Udrea=Dancu). Băatul sever și îngîmțat e în dragoste cu o fată (Mariana=Marla) care-și dă seama că lipsurile lui și, prin urmare, dragostea lor e compromișă temporar. „Comandantul” chiulangiilor (Manole = Antipa) e „smecher” și face giune asemănătoare, uneori în versiuni foarte apropiate, în ambete piese. „Ad-junctul” său e timid, docil, pînă e adus la realitate (Băscuță=Nicu Barbu). Nu ne referim, firește, la o inspirație respicivă, la absolutul nici un fel de raporturi extra-artistice, am înțeles bine avînd premiera foarte apropiată în timp. Dar nu e păcat că a-tunci cînd se scriu totuși alți de nu-tine comede pe teme actuale, acestea să semene între ele? Nu este oare aici o defecțiune de fantezie?

În interpretarea excelentă a actorului Gheorghie Gheorghiu, Udrea trăiește în scenă frămîntările responsabilității sale de om și comunist, tristețea vremelnică a insucceselor și, mai cu seamă, bucuria înereză a triumfului. Simplu, cu haz și căldură, interpretul realizează un veritabil personaj de comedie. Rolul lui Manole, interpretat de tinărul actor Dan Herdan, cîștigă în expresivitate și comic, prin mișcarea continuă a interpretului, prin gesticulăția și mimica perfect adecvate. Vasile Mălinescu în Băscuță e alternativă timorată și teribil, timid și îndrăzneț; actorul a înțeles drumul complicat al

regenerării morale. Jiva Giuran, încredințată-se și „ridicînd”, agravează distonanța personajului Mihai Iordăchescu. Emil Brlădeanu (Dan) joacă în falsul momentele comice, încercînd probabil să-și mențină prestanța de „pozitiv”. În rol: M. Ionescu-Vrănești (Popescu-Hent), Iuliana Doru (Mariana), Gălin Botez (Brînduș), Olga Dumitrescu (Anca).

Teatrul de Stat din Brlad împlineste în curînd cinci ani de activitate, aniversare pe care colectivul teatralu o întîmpină cu realizări frumozes și cu multe proiecte. Prejudicatea conform căreia teatrul din provincie este o rudă săracă, față de care obligă-tiile criticii sînt limitate, a dispărut sau e pe cale de dispariție. Ca atare, nu vom ezita să revenim.

Dumitru SOLOMON

Scenă din spectacol.

Ileana Predescu (Magda), Șt. Ciubotărășu (Dănilă Bulz) și Septimiu Sever (Savu Dalea), într-o scenă din „Intoarcerea” de Mihai Beniuc.

Anna Seghers la saizeci de ani

„Ce trebuie să facem pentru ca generația care se ridică să nu fie din nou înșelată?” se întreba, acum câțiva ani, la Moscova, scriitoarea germană Anna Seghers, cu ocazia înmânării Premiului Lenin pentru întărirea păcii între popoare. Și tot ea dădea răspunsul, izvoit din conștiința și experiența unei încercate militante: „Trebuie să împiedicăm pe tineri să devină mercenari, să-i ajutăm să devină oameni liberi și cinstiți. E o sarcină grea, dar generoasă, care se pune scriitorilor luptători pentru pace”. Acestei sarcini dificile și nobile, Anna Seghers i-a consacrat întreaga activitate literară, precum și participarea ei entuziastă la congresele internaționale pentru pace și apărarea culturii care s-au ținut din primul an al deceniului al patrulea al secolului nostru și pînă în ultima vreme.

Ca și marele ei contemporan Brecht, Anna Seghers a abandonat din tinerețe interesele clasei din care făcea parte. Educația primită și studiile superioare o destinau să fie cel mult o estetică din categoria „purilor”. În cântările literare ale vremii, ar fi putut plăti și ea tribul expresionismului. Dar ochii ei deschiși asupra vieții, o înfrățiră cu deosebire lucidă și înarmată cu o lectură consistentă, înima ei înfrământată au făcut-o să-și aleagă de timpuriu o cale proprie și care nu era tocmai cea mai ușoară. Plecându-și urechea spre cel în suferință și spre năzuințele clasei muncitoare, a devenit comunistă și a debutat în literatură sub steaua a ceea ce se numea la sfârșitul deceniului al treilea „die neue Sachlichkeit” (noul realism). Astfel a devenit una din cele dintîi și mai reprezentative exponente ale realismului socialist.

După câteva nuanțe care învederă spirit de observație, intuiție psihologică și măiestrie stilistică, adevăratul ei debut a fost scurta povestire „Aufstand der Fischer von St. Barbara” (Răscoală pescarilor din Sf. Barbara) înmănată în 1925 cu premiul Kleist. În istorisirea revoltei pescarilor înfometatei dintr-un mic sat de pe coasta nordică, în descrierea luptei lor, stînga și oarecum anarhică împotriva armatorilor și negustorilor, în prezentarea figurii activistului de partid dirz, capabil, dar cu unele slăbiciuni omenești, Anna Seghers a revelat strălucite calități caracteristice pentru întreaga ei operă ulterioară: dragostea pentru oamenii simpli, interesul pentru specifiul sufletesc al fiecăruia, fuga de schematicism și de șablon, și, în ciuda deznoadamentului tragic al romanului, un optimism caracteristic poeziei de pe care a fost scris și alt de asemănător în esență aceluia al Infringerii de Fadeev). Anii de ascensiune a fascismului și desăvârșirea terorii albe pe continentul nostru și în Asia au sugerat scriitoarei cel de al doilea roman, și el de proporții reduse Die Gefährten (Tovarășii de drum). De la micul sat pierdut, scena s-a lărgit la mările metropole continentale, varietația eroilor a crescut, apărînd studenții și muncitorii, oamenii de știință și revoluționarii de profesie, femei luptătoare refugiate. Exilajii politici din Italia sau Polonia, din China sau Ungaria caută în Germania

și Franța, în pofida deosebirilor naționale care se ridică și nu în fine din nou înșelată? se întreba, acum câțiva ani, la Moscova, scriitoarea germană Anna Seghers, cu ocazia înmânării Premiului Lenin pentru întărirea păcii între popoare. Și tot ea dădea răspunsul, izvoit din conștiința și experiența unei încercate militante: „Trebuie să împiedicăm pe tineri să devină mercenari, să-i ajutăm să devină oameni liberi și cinstiți. E o sarcină grea, dar generoasă, care se pune scriitorilor luptători pentru pace”. Acestei sarcini dificile și nobile, Anna Seghers i-a consacrat întreaga activitate literară, precum și participarea ei entuziastă la congresele internaționale pentru pace și apărarea culturii care s-au ținut din primul an al deceniului al patrulea al secolului nostru și pînă în ultima vreme.

hitlerismului și uneltelor lui conștiente și inconștiente. A urmat Der Weg durch den Februar (Drumul prin februarie), dramatică epopee a răscoalii muncitorilor vienezi împotriva regimului profesist al lui Dollfus și preluării la Anschluss care avea să urmeze după numai patru ani. Die Rettung (Salvarea) este istorisirea a opt zile și opt nopți de groază în galeeriile unei mine prăbușite. Minerul care, prin calmul său, menține încrederea tovarășilor săi îngropați, pînă în clipa salvării, se urcă la lumină într-o lume unde însă șomajul și mizeria îi cer mai mult decît calitățile dovedite cu ocazia catastrofei. Orientarea personajului în haosul economic și politic al vremii îl face să vadă că adevărata salvare este în mîna clasei muncitoare. Das siebte Kreuz (A șaptea cruce), care a fost primul succes mondial al Annei Seghers descrie fuga dintr-un lagăr fascist a șaptea internați politici. După peripeții

dramatice, șase sînt prinși și executați pe cruce; a șaptea cruce rămîne însă neocupată, pentru că ultimul fugar a reușit să treacă frontiera datorită ajutorului unor tovarășii de luptă. Transiți a fost scris în timpul războiului, în Mexic, unde Anna Seghers se refugiase a doua oară, după invazia hitleristă în Franța. Romanul este o epopee a refugiaților politici care, amenințați de hitleristi o dată cu ocuparea Franței, caută cu disperare o viază de emigrare pe alte continente; situația a fost trăită personal de autoare, care și-a păstrat întreaga luciditate pentru a judeca așa cum se cuvine pe toți eroii de cei demni ai politroni. Primul roman publicat după întoarcerea în patrie, în R. D. G., Die Toten bleiben jung (Morții rămîn tineri) este o vastă frescă pe mai multe planuri a Germaniei dintr-o război mondială, a societății germane, de la muncitorul comunist care moare în luptele proletare din 1919 la chiaburimea care va încuraja nazismul, de la junkerii obscuranți la marii cavaleri de industrie ai Rhenaniei care au finanțat monstruosul regim, de la muncitoarea modestă antrenată în lupta antihitleristă pînă la oamenii de bună credință din înșelăți și care găsesc toamă lîrziu calea cea adevărată. Răspălit cu premiul național de literatură, romanul acesta a cunoscut o largă audiență în U.R.S.S. și în toate țările socialiste. Un nou premiu național a repercutat și romanul următor, ultimul, Die Entscheidung (Hotărîrea), în care revin o parte din personajele romanului anterior, dar de pe a cărui scenă, extinsă la ambele Geranii, se fac adînci incursiuni în Franța, Statele Unite și Mexic. Titlul sugerează alternativa eroilor, silfi de viață să aleagă între lumea nouă și cea veche, între construcția societății socialiste în Germania răsăriteană și reinvierea trecutului, cu toate implicațiile lui sinistre, în Germania apuseană. Romanul se oprește în 1951 și autoarea lucrează în momentul de față la continuarea lui.

Desigur că o enumerare alfit de fugară este în mod fatal schematică și nu poate da nici cea mai slabă imagine a modului în care Anna Seghers reușește să oglindească marile probleme ale contemporaneității în destinele personale ale eroilor ei. De ajuns să spunem că, pasionată luptătoare politică, scriitoarea a fost și o rămasă o artistă foarte exigentă cu sine însăși și care nu face compromisuri, nici cu adevărul psihologic și nici cu măiestria artistică. Prezentînd pregnant oameni și împrejurări, desfășurată antrenant și de cele mai multe ori pe planuri numeroase și diverse, narativa ei captivează și convinge. Eroii ei sînt oameni și omeneșul lor nu-i apăsă și își face iubii și de neuitat, altele modele care „îi ajută pe oameni să devină liberi și cinstiți”. De acest fel și de asemenea deviză Anna Seghers se așteaptă să rămînă. La șaptea decenii, în deplinătatea forțelor ei intelectuale și artistice, scriitoarea rămîne un frunțos al literaturii realist-socialiste și o înflăcărată luptătoare pentru cauza păcii, a omeniilor.

M. ROȘCA

„Prin muncă și învățătură vom învinge”

— Un text inedit al lui Maxim Gorki —

De curînd cercetătorii au avut surpriza de a descoperi în arhiva muncitorilor din industria sticlei și porțelanului din U.R.S.S., un text inedit al lui Maxim Gorki. Este vorba de o cuvîntare rostită de Gorki în anul 1920 la o sesiune festivă a acestui sindicat, din care — după cum atestă documentele descoperite recent — făcea parte ca membru de onoare încă din 1917 și în rîndurile cărui a desfășurat o activitate intensă și permanentă.

Ideea centrală a întregii cuvîntări a lui Gorki — al cărui text a fost publicat în revista „Sindicatul sovietic” — este necesitatea însușirii de către cei ce muncesc a unor cunoștințe, a rezultatelor științei, necesitatea ca toți cei ce muncesc în fabrici și în uzine să urmeze școli și să cunoască bine situația internațională. Prin această idee se afirmă că muncitorii se ale lui Gorki își păstrează și azi via actualitatea.

„Din cuvîntarea tovarășului care a vorbit înainte, m-a surprins în lucrul lui să amintim despre faptul că un profesor a ținut undeva o conferință despre fizică și din audiență au apărut cei care au interesat. Tovarășii, pentru voi nu există cunoștințe nefolosite. Voi trebuie să știți totul. Dacă burghezii s-a preocupat să vă înăta vreme în școlile ei, ea a reușit să facă nu pentru ei ar fi strălucit prin organizare și putere fizică — nu, în ce privește fizicul voi știți mai puțintel decît ea — dar vă domina pentru că deținea întreaga masă de cunoștințe, acumulată de omenele în decursul istoriei și cu aceste cunoștințe, voi trebuie să fiți înarmați nu mai puțin decît ea. Nu aveți voie să închideți ochii asupra faptului că există o țară ca Italia...”

Cunoștințele, tovarășii, sînt o forță, ele constituie impulsul care a ridicat omul-fără de mizeria în patru labe, l-a îndreptat și a făcut oameni geniali: pe Tolstoi și pe Edison, pe Shakespeare, Pușkin și încă nenumărați alții... Cunoștințele sînt o forță și numai ele vă vor face adevărați eroi alți unor lucruri minunate și a unor relații mărețe... Cunoștințele omului, cunoștințele naturii — lăta cele două forțe care vă pot asigura victoria, singurele care vă pot face nu numai stăpîniți cu adevărat alți țării voastre, ei oameni de cel mai înalt nivel în întreaga lume, din rîndurile înfrunții umanității alite de chinută de munca forțată pentru alții. Dacă într-adevăr merită să facem revoluția, să suferim foamete și frigul și toate privațiunile pe care le suferim acum, atunci trebuie să facem aceasta de dragul cunoștințelor, pentru a construi o viață liberă, fericită, cu adevărat omenească...”

Prin muncă și cunoștințe vom învinge.”

JOSE SIQUEIROS (Mexic) „Democrația occidentală”

Paul Eluard

Siqueiros

Lucrînd pentru semenii mei sînt liber
Pentru că mî știu în lumina fiecăruia
Și frontierele mele sînt mai mobile
Decît acelea pe care pămîntul le-ngroapă și care se uită.

Imi dicit sarcina mea și-mi impun o ordine
Fluctuînd ca o apă fierbinte, ca o vîșpaie,
Ordinea însăși pe care omul o va smulge dieșii,
Ordinea noastră, și convoc pe toți tovarășii mei.

Ei sînt cu toții aici, vitejii și timizii,
Să-arat inocența noastră și meandrele
Norilor în care prind trup ca o sămîniță
Care se va desface ca să închipuie lumea.

În dragoste dați-mi, tovarășii de ieri,
Virtutea de astăzi, puterea de mine,
Înaintarea neînfrînată care se-ndreaptă spre centrul
Unei inimi descătuișate din sărăcia imundă.

Înîmă de foc potrivnică cenușii ei de-a pururi.

Traducere de TASCU GHEORGHIU.

Noutăți literare de peste hotare

U. R. S. S.
În U.R.S.S. apar numeroase romane dedicate eroismului oamenilor sovietici manifestat în decursul Marelui Război de Apărare a Patriei. Unul din cele mai recente este romanul lui I. Sorokov, „Măi, țare decît focul”. Într-unul din episoade, eroilor anonimi, oamenilor simpli sovietici, Romanul înfrîțează pe îngăvaste tablouri de luptă, caractere puternice ca Vasiliu Palin, unul din milioanele de eroi necunoscuți care s-au jertit pentru eliberarea patriei sovietice.

Cuba
Înainte de a deveni cunoscut în toată America de Sud, scriitorul cuban José Soler Puig a fost pe rînd negustor ambulanz, zăugar, muncitor pe o plantație de zahăr. Cea mai largă popularitate i-a fost adusă de ultimul său roman „Bertillon, 168”. Cartea înfrîțează o zi din viața orașului Santiago de Cuba în timpul dictaturii lui Batista. Scriitorul își alege personajele din sînul luptătorilor cubanezi pentru independența patriei lor.

Suedia
După romanul „Omul exterior” al tînărului scriitor suedez Kurt Salomonson dedicat vieții muncitorilor, al doilea roman al său, „Trădarea”, abordează aceeași tematică. Faptul că presa suedeză burgheză și întîmplat romanele cu elegii, rezervîndu-i autorului „un loc în literatura universală”, poate fi vădită în amănunt. Misterele fier înăcînd aflăm tize romanierului: în Suedia lupta de clasă nu există. Ziarul „Ny dag” la o poziție hotărîtoare față de antirealistul romanului lui Salomonson, subliniind că înfrîșarea muncitorului ca individ, teras, antisocial, nu corespunde realității și creșterea continuă a solidarității muncitorilor suedezi.

R. P. Bulgaria
A aprus volumul „Ploaia de primăvară” al tînărului prozator Nikolai Kirilov. Revista „Ploaia” notază: „Scriitorul descoperă îndărătul unor țapete și probleme cotidiene, aparent banale, structura morală, profunzimea psihică al omului simplu, constructor al Bulgariei noi”.

Japonia
Cunoscutul scriitor Hiroshi Nomura și-a terminat ultimul roman „Un norocul” care înfrîșează existența cartierului Kabuto-mati, acel „Wall-Street japonez”. Personajul principal este acționiar de bursă Ōgaki, se lansează în speculații îndrăznețe, însă înfrîșă cele din urmă de marile concurenți. Revista „Shirikon bangaku” notează: „În fața cititorului se domeni în societatea capitalistă, condamnarea militarismului fascist. Revista încheie numind călăgărea una din cele mai realizate din opera lui Bôli”.

Canada
James Aldridge referă cu căldură asupra cărții tînărului scriitor canadian Eben Barsman „Dincolo de hotarele lumii noastre”. Romanul înfrîșează o planee încoșată și geantă. „Scriitorul descoperă îndărătul unor țapete și probleme cotidiene, aparent banale, structura morală, profunzimea psihică al omului simplu, constructor al Bulgariei noi”.

R. F. G.
De curînd a aprus un nou volum de poezii ale cunoscutului prozator german H. Böli. Tema majorității poezilor, subliniază revista „Neue Deutsche Literatur” este singurătatea omului în societatea capitalistă, condamnarea militarismului fascist. Revista încheie numind călăgărea una din cele mai realizate din opera lui Böli”.

Franța
În romanul recent aprus al lui André Stil „Problema fericității s-a pus se dezbate problema războiului colonial din Algeria. Bernard Davin, înrolat voluntar în trupele coloniale franceze ajunge în înțelegerea caracterului criminal al acestui război. Poziția comunistului francez este exprimată prin Albert, fratele personajului principal. În „France Nouvelle”, Louis Aragon scrie despre ultimul roman al lui André Stil: „Talentul autorului, pe care-l urmărește de la primul pas, se realizează deplin în ultimul roman”.

Din expoziția de gravură Lea Grundig — Hans Grundig (R. D. G.) (Muzeul Simu)

LEA GRUNDIG (Din ciclul „Să nu se mai repete”) „Percheziția”

Succese ale literaturii realiste braziliene

Realismul, care estigă tot mai mult teren în proza braziliană, se impune și în literatura dramatică a acestui țări. Evoluția aceasta este marcată de două evenimente: succesul de public și de simă literară obținut de piesa „Moratoria” („Moratoriul”) și premiul estigat la concursul național de piese într-un act de tînărul debutant Ariano Suassuna, cu „A cumpădactia”. „Moratoriul” este o viguroasă operă a lui Jorge Andrade, solid construită, cu un conflict bine condus și personaje — chiar cele episodice — conturate cu finețe. Tema tratată, criza cafelei în 1929 și efectele sale într-un mediu de mic plantator, dovedește din partea autorului o temeinică cunoaștere a grupului social descris.

Reflecții amare

Robin Withworth, președintele lui Drama League, asociatie pentru promovarea artei dramatice și îndebșe, a repertoriului britanic — asociatie care a înflorit în toamna trecută 40 de ani de existență, a declarat recent, cu privire la situația generală a teatrului englez și la perspectivele sale de dezvoltare: „De la terminarea celui de-al doilea război mondial și pînă azi, peste 100 de teatre au fost silite să-și închidă porțile, unele din ele formând tineri, altele bucurîndu-se de o anumită tradi-

Perspectivile filmului francez

În pragul noului sezon cinematografic 1960-1961, criticul François Mauriac analizează perspectivele filmului francez în anul ce vine prin prisma regiunilor. Concluziile nu sînt îmbucurătoare pentru cineastii din țara lui. În primul rînd, avînd el, situarea economică de sumbră pe plan economic. Deși prețurile hitelezelor a fost majorat, încășările acestor mereu. De la 411 milioane de franci în anul 1957, în anul 1959 s-au înregistrat doar 353 milioane. Mai grav este faptul că datorită aplicării tratatului petrolii comun, cinematografia franceză este amenințată de concurența trasteului german U.F.A.

Principalele simptome ale greutăților financiare cu amenință să crească, pe an ce trece se văd în numărul tot mai mare de coproducții cu studiorile străine. Problema cea mai acută este totuși, după părerea criticului francez, scăderea calității artistice a majorității filmelor. Și aceasta pentru că cei mai tineri dintre cineasți, alară de rare excepții, nu devesc incapabili să se situeze și să redueze realitățile epocii noastre. Strădui de fîmîntăriele noastre lor, și se întesăre într-o lume factice și alară după faloa probleme care nu pot găsi ecou în rîndurile marilor publici.

Votul cititorilor

Săptămînalul francez „L'Express” a stabilit în colaborare cu principalele librării lista cărților deținînd cei mai mare succes de librărie în cursul lunii octombrie în Franța. În capul listei figurează cartea lui J. Roy: „La guerre d'Algerie” (Războiul din Algeria). Nu mai e nevoie să insistăm asupra semnificației unei asemenea preferențe pentru o carte care demască acțiunile „civilizatoare” ale colonialistilor. Urmează pe locul doi „Le lys et le lion” („Crîmă și leu”) a lui Maurice Druon, din seria romanelor sale istorice. Din aceeași listă mai cităm cartea mai veche a lui P. Erlanger „Le massacre de la Saint-Barthélemy” (Masacrul de la Saint-Barthélemy) și lucrarea recentă a lui J. Amsler „Hitler”. E simptomatice că tocmai acum, cînd trupele vest-germane ale cancelarului Adenauer și-au ales ca reședință Franța, o carte despre ororile comise de Hitler stîrnește un asemenea ecou.

Traduceri din literatura romînă în Japonia

În martie, anul acesta, în Japonia a aprus o carte conținînd operele poezilor celebri străini. Datorită acestei cărți, poporul japonez a avut pentru înlă oară ocazia să poată lua contact cu literatura clasică romînă.

Voi spune cum m-a venit ideea să m-apuc de traduceri. Sînt profesor de limba engleză la Universitatea „Rikkyo” (Tokio) și predau lingvistica la Universitatea „Tamagawa” (Tokio). De pe cînd eram student, m-am specializat în lingvistica romînă. Aveam un interes particular pentru limba romînă, care a avut o dezvoltare genealogică deosebită de celelalte limbi romănice din cauza poziției geografice a Romîniei.

Prima carte românească pe care am celtit-o a fost cartea de povești a lui Alexandru Mitră. „În țara legendelor”. Aceste povești mi-au plăcut mult și am tradus cîteva din ele în limba japoneză.

După asta am început să citesc poeziile autorilor romîni. Tocmai în timpul acesta una din cele mai mari edituri japoneze „Heibon-sha” și-a propus să publice în limba japoneză o colecție de poezii celebre ale popoarelor din toată lumea. În total s-au

cuprins în volumul XV sînt următoarele: Mihail Eminescu: „Ce-ți doresc eu ție, dulce Romînie”, „Lacul”, „Revedere”, „Somnorosă”, „Păsărele”, „Mai am un singur dor”, „La steaua”, „Ai noștri tineri”; Vasile Alecsandri: „Steluța”, „Oaspeții primăverii”; Alexandru Vlașă: „Sone”; George Cosbuc: „Rea de plată”; Ștefan Octavian Iosif: „Cîntec sfînt”. Imi pare foarte rău că din cauza spațiului limitat mi-a fost imposibil să public „Lucefărul” — capodopera genialului Eminescu.

Traducînd aceste opere am putut să iau contact cu bogăția literaturii romîne. Cu cît citeam, cu atît mai mult mă simteam fermecat de frumusețea literaturii romîne, și cu atît mai mult plăcere lucrăm la traduceri.

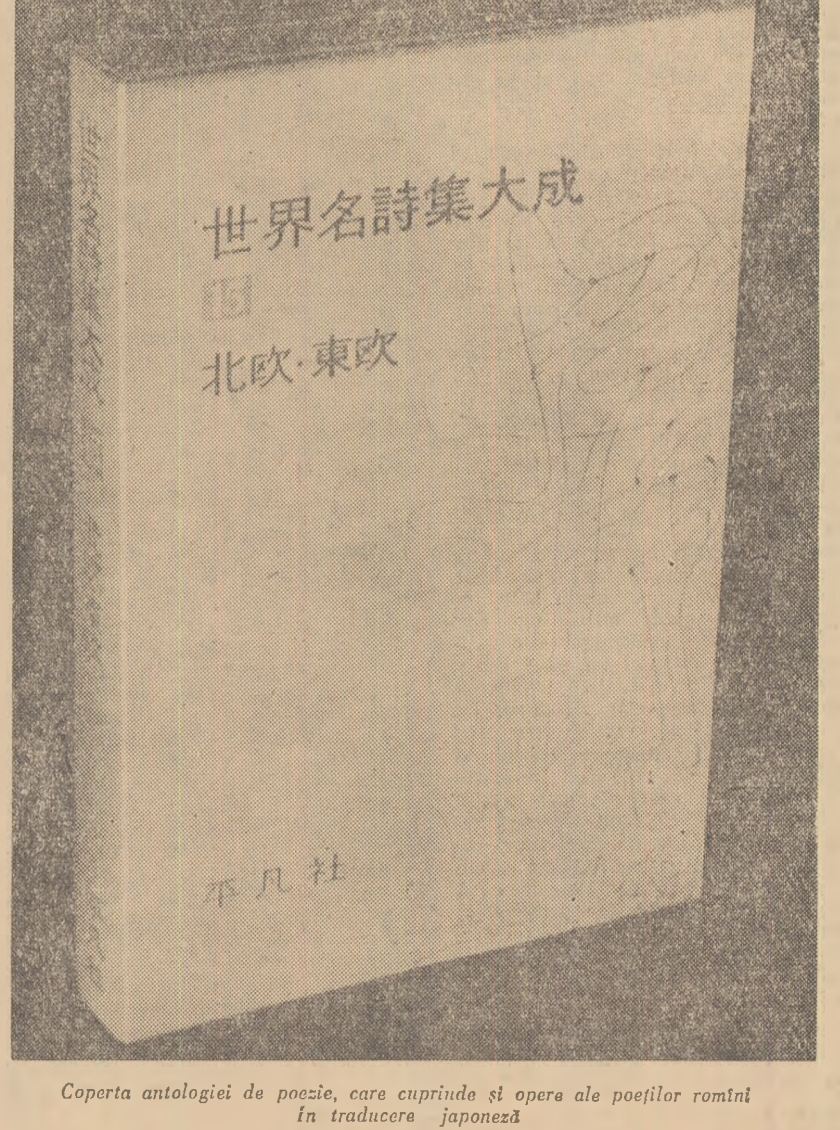
Desigur, în munca mea de traducător, am întîmpinat multe greutăți. În primul rînd, m-a fost foarte greu în Japonia să procur cărți romînești. Prin bunăvoința Institutului pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea din București, am putut să mă servesc de niște cărți romînești. Dar m-a fost destul de greu să le traduc neavînd dicționare bune și amănunțite. Îndebșe am simțit lipsa unui dicționar romîn-japonez. Singurul dicționar romîn-japonez pe care îl avem la dispoziție în prezent a fost publicat în țara noastră acum douăzeci de ani.

Din cauza tuturor acestor dificultăți, traducerea mea a poezilor romînești, trebuie să aibă multe neajunsuri. Cred că nu redă pe deplin, silfi și imaginiile limbii romîne, deși am făcut tot posibilul să le redau cît mai fidel. Această-i grija mea cea mai mare.

Sînt decît toțuși să continui studiul limbii romîne trecînd peste toate dificultățile și mă voi silii să pun la dispoziția cititorilor japonezi cît mai multe opere literare romînești.

În prezent traduc cîteva povești populare romînești care trebuie să fie publicate anul acesta. În același timp vreau să încerc să traduc capodopera lui Caragiale „O scrisoare pierdută”. Sper că după traducerea ei, comedia lui Caragiale va putea fi pusă în scenă la unul din teatrele din Japonia.

Tanaka HARUMI
profesor la Universitatea „Rikkyo” din Tokio

Coperta antologiei de poezie, care cuprinde și opera ale poezilor romîni în traducere japoneză